UNIVERZA V LJUBLJANI
AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO

Dramaturgija in scenske umetnosti

TINE LUKAČ

Takrat padejo polena

Diplomsko delo

Ljubljana, 2026

UNIVERZA V LJUBLJANI
AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO

Dramaturgija in scenske umetnosti

TINE LUKAČ

Takrat padejo polena

Diplomsko delo

Mentorica: prof. mag. Žanina Mirčevska
Somentor: doc. dr. Blaž Lukan

Ljubljana, 2026

Ime in priimek: Tine Lukač

Naslov diplomskega dela: Takrat padejo polena

Naslov diplomskega dela v angleščini: Then the Logs Fall

Kraj: Ljubljana

Leto: 2026

Število strani: 80

Naziv visokošolske ustanove: Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Program in smer študija: Dramaturgija in scenske umetnosti

Mentorica: prof. mag. Žanina Mirčevska

Somentor: doc. dr. Blaž Lukan

Jezikovni pregled: Jožica Lukač, prof. slov. in nem.

Zahvala: Zahvaljujem se Jožici Lukač za jezikovni pregled. Hvala mentorici Žanini Mirčevski in somentorju Blažu Lukanu za pomoč in vzpodbudo pri sestavi diplomske naloge.

Povzetek: Moja diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov, prvi del bazira na farsičnem avtorskem besedilu z naslovom *Takrat padejo polena.* Sledimo trem upokojencem in upokojenki, ki na stadionu, nekje na periferiji, spremljajo nogometno tekmo. V vzporedni realnosti, ki jo živijo, je nedavno njihova država postala izrazito politično nastrojena proti prišlekom, uvedena je bila visoko pooblaščena varnostna služba (t. i. Varnostna straža), ki izvaja pregon nad domnevno nevarnimi tujci, vso sumljivo dejavnost in sumljive osebe pa so državljani primorani omenjeni organizaciji prijaviti. Med potekom tekme se omenjenim dramskim osebam zazdi, da na nasprotni tribuni sedi ena izmed takih zlonamernih oseb. V zavedanju svoje državljanske dolžnosti se odločijo, da bodo zadevo vzeli v svoje roke in nevarnost odstranili. Drugi del diplomske naloge bazira na osnovi refleksije o drami in na primerjavi z dramsko pisavo Matjaža Zupančiča, kako sta si najini pisavi podobni in v čem se razlikujeta.

Ključne besede: avtorska drama Takrat padejo polena, farsa, dramsko pisanje, absurdna komedija, politična komedija, politična satira

Abstract: This thesis consists of two parts. The first part is based on an original farcical play entitled *Takrat padejo polena* (Then the Logs Fall). It follows three elderly men and an elderly woman who are watching a football match at a stadium somewhere on the periphery. In their parallel reality, the country has recently become highly politically aggressive towards newcomers. A heavily empowered security service (the so-called Security Guard) has been established to crack down on allegedly dangerous foreigners, and citizens are forced to report any suspicious activity or persons to this organization. During the match, the characters begin to suspect that one of these malicious individuals is sitting in the opposite stand. Cognizant of their civic duty, they decide to take matters into their own hands and eliminate the threat. The second part of the thesis offers a reflection on the play and a comparative analysis with the dramatic writing of Matjaž Zupančič, exploring the similarities and differences between our respective writing styles.

Keywords: original play *Takrat padejo polena*, farce, dramatic writing, absurdist comedy, political comedy, political satire

Vsebina

1 Dramsko besedilo: Takrat padejo polena 7

2 Dramaturška primerjava z dramsko pisavo Matjaža Zupančiča 66

2.1 UVOD 66

2.2 TERMIN: ZUPANČIČEVSKO 66

2.3 REFLEKSIJA: TAKRAT PADEJO POLENA 68

2.4 PRIMERJAVA Z ZUPANČIČEVSKO PISAVO 72

2.5 ZAKLJUČEK 77

3 Viri in literatura 78

1 Dramsko besedilo: Takrat padejo polena

DRAMATIS PERSONAE

MIČO GIBSON	Polomljen hipohonder, ne preveč športen tip.
PASCAL JENSEN	Ko je bil majhen, je imel klopa.
TINA NORSKI	Vržena po očetu.
ARNOLD JASTREB	Skopuh.
BLANKO	Razumen človek.

Avtorjeva opomba: Vsi stari okoli petinšestdeset, eni v penziji, drugi nočejo iti v pokoj. Blanko v svojih srednjih letih. Varnostna straža (VŠ) je podobna ICE[1]/gestapu in deluje kot organ pregona.

[1] Immigration and Customs Enforcement (Ameriška imigracijska in carinska služba)

Začetek:

Vzhodna tribuna, med navijaško skupino, polno z baklami, z zastavami domačega nogometnega kluba. Med tekmo mečejo stole na igrišče, svinjske glave in bog ve, kaj vse. Tako malo bolj razgrajaško je vse skupaj. Med njimi sedijo naši junaki. Pride Arnold Jastreb s pivi.

TINA NORSKI

Kje si bil? Sem daj. Čist sem nervozna.

PASCAL JENSEN

Počasi, počasi, vse bo.

MIČO GIBSON

Samo nas ne bo …

TINA NORSKI

Špilajo, kaj špilajo, to ni f od fuzbala. Katastrofa. Sodniku bom pa vrat zavila! Baraba!

ARNOLD JASTREB

Tri pa pol! Tri pa pol za pir! A to se vam zdi normalno? Tri evre pa pol! Pa še dva na kozarc.

MIČO GIBSON

Ja, kavcija pač.

(Deli pire, zatakne se pri Gibsonu, zaradi gipsa na roki. Nekako vseeno vzame pivo.)

ARNOLD JASTREB

Kavcija, kaka kavcija, nagrebli bi si radi. Korito ni blo dovolj veliko.

TINA NORSKI

Podaj, budala!

ARNOLD JASTREB

Pa lani ni blo tega. Lani so kozarci bli zastonj.

MIČO GIBSON

Če si jih pa metal na igrišče, pol pa so vsako drugo tekmo moral ustavit.

TINA NORSKI

Kaj boste navijali kaj, pizde? Ni čudno, da tko igrajo, če pa ste tle ko srčni bolniki.

MIČO GIBSON

Jaz sem srčni bolnik. Ne smem se naprezat. Mam papirje od doktorja.

ARNOLD JASTREB

Ti bod pri miru, si boš še ramo izpahnu.

MIČO GIBSON

Pa veš, da me v levi res že od torka nekaj grabi?

TINA NORSKI

Kaj sta lahko tiho? Nič ne vidim, kaj se dogaja, jebemti.

ARNOLD JASTREB

Mogoče pa moraš k okulistu, a?

MIČO GIBSON

Jaz mam enga dobrega, pa tak po dobri ceni te zrihta.

ARNOLD JASTREB

Kaki dobri ceni? Meni je šesto računal lani, ko si tega Šiptarja priporočal.

PASCAL JENSEN

Za eno ali obe leči?

ARNOLD JASTREB

Ja, za obe, saj pa noben ne nosi več naočnikov, majmun.

TINA NORSKI

Še dobro, da sem se pripravila.

(Iz malo večje pedertaške vzame daljnogled.)

MIČO GIBSON

To, ja, zdaj bo šele norela, ko bo dejansko vidla, kak igrajo.

TINA NORSKI

Ne muti.

(Ga useka.)

MIČO GIBSON

Au, kaj si čist nora?

TINA NORSKI

Kaj, to se Muhabherović pripravlja? Pa kaj nimamo več nobenga domačega?

ARNOLD JASTREB

Pa veš, kolko je klub dal za njega? Dvesto petdeset jurjev!

MIČO GIBSON

Čist preveč zmečemo v ta fuzbal. Kaj pa kultura? Pa ceste? Za to pa ni dnarja.

TINA NORSKI

Pa kaj bo tebi teater pa te fore? Če pa itak večino časa v bolnici v luft gledaš.

ARNOLD JASTREB

Pššt! Himna.

(Neka ženska odpoje slovensko himno na sredini igrišča. Poleg nje stoji starejši moški v poslovni opravi, je grd in naguban.)

PASCAL JENSEN

A ploskamo? Ploskamo!

(Tribuna začne ploskati. Za mikrofon poprime moški. Zbrani začnejo zaničevalno kričati.)

(Iz offa.)

Pozdravljeni in pozdravljene navdušenci ter navdušenke nad nogometom! Ob tej priložnosti …

TINA NORSKI

Kaj pa tale tukaj dela?

ARNOLD JASTREB

Pršel je jest pa pit, kaj pa.

MIČO GIBSON

Heh, politiki … Povsod, kjer sta mleko in med.

ARNOLD JASTREB

Mleko in med … Notranjega ministra pa ja čakajo škampi, hobotnica, ne pa mleko in med.

(Iz offa.)

Naj Vas opozorim na to, da je nogomet borba. Tako smo tudi mi borci. Skozi stoletja so nas zaničevali, nas poniževali in nas preganjali … Nam skušali ukrasti posesti! Mi pa smo igrali do konca. Do zadnje minute. In v zadnjem podaljšku smo prevzeli vajeti …

MIČO GIBSON

Na dnevniku včeraj je imel isti govor.

ARNOLD JASTREB

Jaz mu dam prav! Saj je drugače dobro povedal. Tako, kot je.

(Iz offa.)

Naša vlada si želi reda! In zakon, ki smo ga sprejeli, je namenjen temu, da smo mi – pravi državljani – varni. Žalosti me, ko pogledam na igralne postave in vidim, da je čedalje manj slovenske besede … Vse ob svojem času. V čast mi je, da lahko povem, da danes tale dogodek prvič varujejo naše specialne enote Varnostne straže …

ARNOLD JASTREB

Varnostne straže baje … Pol Štajerske garde je not. Eno par jih poznam.

TINA NORSKI

Sami grobijani.

MIČO GIBSON

Ampak je smiselno. Končno je varnost na prvem mestu, tako da podpišem.

PASCAL JENSEN

Jaz držim s Tino.

ARNOLD JASTREB

Če maš papirje pošlihtane, si dober. Ostali pa marš ven!

(Iz offa.)

Kot državljani moramo vse nedoslednosti prijaviti in vse ilegalce odgnati. Naredimo to deželo zopet čisto! Zdaj pa igrajmo! Hvala.

(Nekateri ga izžvižgajo, drugi spet navijajo. Tekma se začne. Jensen vzame iz žepa nož in jabolko in ga lupi.)

ARNOLD JASTREB

Kaj žvižgate, kreteni! Pol pa jokajo, ko se jim kaj zgodi. Enkrat sem zaposlil enga Romuna, že zgledal je kot Romun, zvenel pa še bolj tko.

MIČO GIBSON

A to je tisti, o kerem si govoru, da ti je beton kradu?

ARNOLD JASTREB

Ne, tist je bil pa en naš. Ampak njega se je vsaj dalo razumet.

MIČO GIBSON

Aja.

ARNOLD JASTREB

Ja …

(Pavza.)

ARNOLD JASTREB

Saj je bil v redu drgač tale Alexandru, priden, pa delaven pa vse … Ampak tole … To, da nekdo ne zna po naše, to mi je pa kaplja čez rob. Če si tle več ko eno leto … Pa ni šanse, da se ne da naučit … Ampak ja, on se ni. Tko da je mogu it.

MIČO GIBSON

Ja, saj, če ga nič ne razumeš …

ARNOLD JASTREB

A ne? Kaj boš s takim.

MIČO GIBSON

Kaj boš s takim.

ARNOLD JASTREB

Saj to.

TINA NORSKI

A sta lahko vidva mal bolj tiho? Igrat so začel!

(Jo ignorirata.)

ARNOLD JASTREB

Lej, kakorkol, men se zdi v redu tole, da nas nekdo končno ščiti.

MIČO GIBSON

Se strinjam.

ARNOLD JASTREB

Kdor ni naš, je proti, tako pač je. In takih ne rabimo. Prvi smo bli tle, oni se morajo prilagodit. Če so sploh zakonito tle na prvem mestu …

MIČO GIBSON

Prepričuješ prepričanga človeka.

TINA NORSKI

Lejta, butale, bom vaju jaz dvakrat *zakonito* okol kepe, da bosta dala mir.

ARNOLD JASTREB

Pa to so življenjske stvari, Tina, ne govoriva kar neki. Daj, pol ti povej, kak bi tebi blo, ko ti začnejo od penzije trgat za vse *uboge reveže*, ki pridejo k nam sam po socialno.

TINA NORSKI

Ma briga me. Ne glede penzije, ampak najbolš, da bom lih vaju poslušala okol tega.

ARNOLD JASTREB

Pa dobro, ampak kaj pa pol misliš o tem?

TINA NORSKI

Ne vem, no! Če znajo igrat fuzbal, pa so pr nas, me ne moti. Za druge mi je pa vseeno, pa če ostanejo al grejo.

ARNOLD JASTREB

To je tale politična sredina, zarad katere se nič nikol pol ne nardi.

TINA NORSKI

Pa kaj bi rad? Sredinska pa že nisem.

PASCAL JENSEN

Kdaj je naslednji shod?

TINA NORSKI

V petek.

ARNOLD JASTREB

Še dobro, da ni več levih gor. Se dejansko nekaj dela.

MIČO GIBSON

Kako, da niso? Tile, ki igrajo, majo vsi po dve levi nogi.

(Na igrišču konkretno serjejo, pozornost se preusmeri na igrišče. Jensen si privošči olupljeno jabolko in pospravi nož.)

TINA NORSKI

Majku ti jeb… Alo! Pa brcni ga v glavo, kaj ga gledaš ko budala!

(Pogleda skozi daljnogled.)

Aja, ne, ta ni naš … Opa … Ja, pol ga pa pokrijte al kaj! Nobenga poleg! Sramota!

ARNOLD JASTREB

In Mičo, pri vas kaj novega?

MIČO GIBSON

Nič ne vem. Ne grem nikamor, pa nič novega ne zvem.

ARNOLD JASTREB

Sem vidu, da ma vaš sosed mavrično zastavo zunaj.

MIČO GIBSON

Ja, to majo neko društvo za barvno slepe kao.

ARNOLD JASTREB

Aja, jaz sem pa že mislil, da mate baletke v ulici.

MIČO GIBSON

Ne, kje pa. Pač niso najboljši glede izbire zastav … Ker pač … Ne vidijo barv a ne … In pol po odtenkih …

ARNOLD JASTREB

A tako.

MIČO GIBSON

Ma ja.

TINA NORSKI

Še en vrhunski pogovor dveh penzionistov.

PASCAL JENSEN

(Nakaže na daljnogled.)

Ga lahko probam?

TINA NORSKI

Na, tu maš. To je itak brezveze gledat. Itak se slabo vidi. Pol pa še oni zgledajo, ko da brcajo ježa.

(Da mu daljnogled. Gleda skozi. Poskušajo spremljati tekmo. Izgredi na sosednji tribuni.)

.

ARNOLD JASTREB

Budale, ne znajo mirno spremljat tekme. Pa tega v košarki ni! Fuzbal pa itak, en v drugega rinejo, da bi se stepli.

MIČO GIBSON

Tudi na baliniščih … To se ne dogaja. Bljek pa nogomet pa vse poleg.

PASCAL JENSEN

Bi me enkrat peljali balinat? Nikoli še nisem …

ARNOLD JASTREB

Jaz sem upokojen. Dvakrat. Štirikratni zmagovalec regionalnega prvenstva, lepo prosim.

MIČO GIBSON

Mene ne glej, vidiš, da sem polomljen.

TINA NORSKI

Bom te jaz peljala.

PASCAL JENSEN

Aja, da bi ti … Ne, pa saj ni treba …

TINA NORSKI

Zakaj pa zdaj ne?

MIČO GIBSON

Tina, malo si preveč tekmovalna …

TINA NORSKI

Jaz, da sem tekmovalna? Daj no, da te ne bom nabila v …

MIČO GIBSON

Zaradi koga pa mam roko v gipsu, če ne zaradi tebe?

TINA NORSKI

To si se pa ti sam poškodoval.

MIČO GIBSON

Ja, ker si vrgla ping pong lopar v mene, ko ti ni šlo.

TINA NORSKI

Kaj mi ni šlo? Zmrcvarila bi te, če gospoda kar naenkrat ne bi začel loviti išias.

MIČO GIBSON

Ping pong naj ne bi bil kontakten šport.

ARNOLD JASTREB

Šajs!

TINA NORSKI

Kaj!?

ARNOLD JASTREB

Hitro, skrijte me!

MIČO GIBSON

Zakaj?

ARNOLD JASTREB

Straža!

TINA NORSKI

Zakaj se pa skrivaš pred stražo? Prej si imel tok dobrega za povedat o njih.

ARNOLD JASTREB

Ker me iščejo! Boste pol spraševali, stisnite se tko skup, da se dam odzadaj!

MIČO GIBSON

Kaj si pa naredu?

ARNOLD JASTREB

Sej ti bom povedal, sam daj se zdaj premakni!

(Usedejo se skupaj, on se uleže za sedeže za njimi, da ga skrijejo. Mimo hitita agenta VŠ, se ne zmenita za njih, bežita proti sosednji tribuni.)

ARNOLD JASTREB

A so mimo?

TINA NORSKI

So, ja, dej prit zdaj nazaj.

(Usede se na svoje mesto.)

TINA NORSKI

Kaj pa je fora, da se tko skrivaš?

ARNOLD JASTREB

Zadnjič sem naredu neki, kar ne bi smel.

TINA NORSKI

Kaj si naredu?

ARNOLD JASTREB

Zadnjič sem si neke nudle iz vrečke naredu, pa so bli fejst šarf, taki neki tajski, ko je čili kar gor plaval, pol pa sem šel s prjatli malo …

MIČO GIBSON

Ja in?

ARNOLD JASTREB

Čaki, bom povedal … V glavnem, bili so fajn taki, ko se ti kuj nad uha kadi, pa mi ni dobro delo v želodcu. In sem se vsral.

MIČO GIBSON

Pa daj no …

ARNOLD JASTREB

A ti pa ne serješ? Maš not zamašek al kaj? Osnovna fiziološka potreba človeštva.

TINA NORSKI

Kaj pa je blo? Kaj ma VŠ s tem?

ARNOLD JASTREB

Ja, vsral sem se pač …

TINA NORSKI

Ja, doma al kje?

ARNOLD JASTREB

Ne … Na igrišču za mini golf.

TINA NORSKI

Na mini golfu si se vsral?

ARNOLD JASTREB

Ja, malo sem preveč palco našponal … in se je pač zgodilo.

MIČO GIBSON

Kako palco?

ARNOLD JASTREB

Ja, za golf, ne? Sem malo preveč zategnu v ramenih pa se je sila dol prenesla.

MIČO GIBSON

In ti si se v hlače …

ARNOLD JASTREB

Ja, ne, nisem se, sej v tem je problem.

MIČO GIBSON

Čakaj, problem je v tem, da se ti nisi vsral v hlače …

TINA NORSKI

Tko da, kaj zdaj, si se al se nisi?

ARNOLD JASTREB

Ja, sem se, sam ne v hlače.

TINA NORSKI

Ja, kaj si pa pol naredu?

ARNOLD JASTREB

Ja, ne, no … Tam pač luknja, v kero smo streljali … Sem pač dal dol gačice …

MIČO GIBSON

Pa ti nisi normalen … Tam na igrišču si se …

ARNOLD JASTREB

Če je sila, je sila, ne? Kaj bi naj naredu? Če sem zašvical ko budala.

MIČO GIBSON

Kje si to bil?

ARNOLD JASTREB

Pa kaj si ti glup, če ti pravim, da na minigolfu.

MIČO GIBSON

Pa kje na minigolfu?

ARNOLD JASTREB

V Radoncih.

TINA NORSKI

V Radoncih? Pa tam maš dobesedno dvajset metrov vstran javni wc …

ARNOLD JASTREB

Ja, seveda, še petdeset centov bom za sranje dal državi požrešni!

MIČO GIBSON

In pol, kaj? En te je prjavu?

ARNOLD JASTREB

Ja, lastnik, ne, ker se je očitno pol enim žogica tam zatikala. Sam ne vejo pa mojga imena, lahko me dobijo sam tko, po opisu mojga stasa pač, druzga ne vejo.

MIČO GIBSON

Ti si svetovna budala.

ARNOLD JASTREB

No dej, še mi govor.

TINA NORSKI

Zakaj pa VŠ? Sem mislila, da ma to policija čez.

ARNOLD JASTREB

Ja najbolš, da policija. Niso niti sposobni zvedet, kaj je blo, ne da bi še dejansko kaj preiskovali.

MIČO GIBSON

VŠ ima več pooblastil …

ARNOLD JASTREB

Saj dobr, da jih mamo! Končno se dela nekaj za prave Slovence!

MIČO GIBSON

Meni se pa to čisto nič ne dopade. Deset let nazaj vse kopiramo po Nemcih, zdaj pa po Američanih … Če majo Nemci višje davke, mamo mi višje davke, če Audi naredi nov avto, rabimo vsi nov mercedes …

ARNOLD JASTREB

Kaj pa mercedesu fali?

TINA NORSKI

Napredni štirikolesni pogon quattro, možnosti platform s pogonom na sprednji kolesi in elegantni digitalni zaslon virtual cockpit …

ARNOLD JASTREB

Dej po slovensko …

MIČO GIBSON

Nima veze. Hočem reči, da zdaj pa vse po Američanih. Tale ICE …

TINA NORSKI

Kul kratica drgač. Tko, Ice in the veins.

MIČO GIBSON

Mi Slovenci pa si niti boljšega kot VŠ ne znamo izmislit. ICE je udarno.

ARNOLD JASTREB

Sej, isto ko GESTAPO. Tko, trdo, udarno. GESTAPO!

MIČO GIBSON

Dobro, no, GESTAPO je preveč ...

(S tribun se zasliši glasno kričanje z vseh strani.)

TINA NORSKI

Kaj se dogaja? Jensen, poročaj!

PASCAL JENSEN

Eh, ti golobi …

TINA NORSKI

Kaki golobi?

PASCAL JENSEN

Tam gor se igrajo. Prav prisrčni so.

TINA NORSKI

Sem daj.

PASCAL JENSEN

Pusti mi še malo.

TINA NORSKI

Mi smo na tekmi, a on gleda golobe.

MIČO GIBSON

Sam sem naj ne pridejo. So rekli po poročilih, da se spet širi ptičja gripa.

ARNOLD JASTREB

Sadjar je naredu foul, kdo pa drug.

TINA NORSKI

Od tle se nič ne vidi. Grozen stadion, pa kake investicije so to ble.

ARNOLD JASTREB

Kake investicije? Saj nam pa niso nič dali, mortar smo moral iz peska delat.

TINA NORSKI

Kaj se razburjaš, saj pa nimaš nič s tem.

ARNOLD JASTREB

Ja, kako da ne, saj sem bil glavni gradbinec tle.

MIČO GIBSON

A ti si bil tle poleg, ko se je gradilo?

ARNOLD JASTREB

Ja, sem, ja.

MIČO GIBSON

A nis ti delal v vrtcu zdaj ene petindvajset let?

ARNOLD JASTREB

Pred tem sem bil bausteler, pa sem pol diferencialne šel delat. Ful so mi všeč otročki pa tko.

PASCAL JENSEN

Firmo je moral dat dol zaradi neargumentirane terminacije delavca.

TINA NORSKI

Saj res …

MIČO GIBSON

Pa še wc-jev ni blo na gradbišču, a?

ARNOLD JASTREB

Saj so že bli diksiji, kaj pa blebetaš.

MIČO GIBSON

Oprostite, ampak mene v diksi ne spravite. Kaj ni vse zmešano tam not.

TINA NORSKI

A pol si tele tribune ti postavu?

ARNOLD JASTREB

Ja, kdo pa. Poglej ta cement, pa to je blo mojstrsko narejeno.

TINA NORSKI

Mojstrsko, ja, saj ni čudno, da vzhodna tribuna razpada.

ARNOLD JASTREB

Tam se mora malo zibat vse skupaj, pa saj veš, kaki so Blankosi, ko so na tekmi. To se vse trese, ko oni skačejo, pa smo mi nardili, da se pod malo giblje sem pa tja za balans. Treba je blo vzpostavit ravnotežje.

(Paskal osupne, daljnogled odstavi, gleda v daljavo.)

TINA NORSKI

Si ti v redu?

PASCAL JENSEN

Ne.

TINA NORSKI

Kaj ti pa je?

PASCAL JENSEN

Če ti povem, bi te moral ubit.

MIČO GIBSON

Pascal … Ne zajebavaj.

PASCAL JENSEN

Videl sem … Kaj je to … NLB.

TINA NORSKI

Misliš NLP?

PASCAL JENSEN

Ne, NLB, tam gor piše.

ARNOLD JASTREB

Pa to je reklama Nove ljubljanske banke, kreten. Na panoju gor.

PASCAL JENSEN

Saj to!

TINA NORSKI

Bedak …

(Močno začne deževati.)

TINA NORSKI

Še dobro, da ne ščije.

(Pascal Jensen odloži daljnogled.)

PASCAL JENSEN

Če se prepirajo tam?

MIČO GIBSON

Pa saj veš, kaki so ti Blankosi. Pridejo se tepst pa pit.

ARNOLD JASTREB

A ti ne bi enga premlatu, ko pa naši tak igrajo.

MIČO GIBSON

(Nakaže na gips.)

Zdejle ne.

ARNOLD JASTREB

Vsakemu svoje.

(Se zagleda v daljnogled.)

Dej, da še jaz probam.

(Začne pogledovati naokoli. Bolj ljudi kakor tekmo in kdo si lahko privošči biti na tekmi pa kdo ma kako uro, malo bolj nemške kvalitete.)

ARNOLD JASTREB

Glej jih, Magdičevi, oni so tudi tu.

TINA NORSKI

Meh, Karolina mi je taka antipatična. Sta z našim zmer neki šmirala.

ARNOLD JASTREB

Men se pa zdijo fajn družina. Vsako nedeljo pri maši. Kako je drugače vaš?

TINA NORSKI

Še zmeri nepokreten. Leži.

MIČO GIBSON

A mali je pa še zmeraj v Švici?

TINA NORSKI

Ne vem … Mislim, da. Saj je vseeno.

(Jastreb gleda dalje.)

ARNOLD JASTREB

Hja, Babinov Feliks, pa njihova. Ste čuli, da majo novega mercedesa?

MIČO GIBSON

Glavno je, da mamo svoje zdravje.

ARNOLD JASTREB

Ti in zdravje v istem stavku ne gre skup. Hje, pa Martičeva, ko ma zmeraj dva različna zokla. Pa doma baje isto štala. Vam povem, če bi pokojni Branko ne bil pokojen, tega ne bi bilo. Pa kaka farma je to bila …

MIČO GIBSON

Se spomnim, da sem enkrat šel mimo njih, pa ji on govori *»Kaj je zdaj, baba hudičeva? V štalo delat.«* Ona pa nazaj hladno ko špricer. *»Delaj si, tvoje je.«* In pol ga je traktor povozil.

TINA NORSKI

To je že enih dvajset let, a?

ARNOLD JASTREB

Saj je že vse enih dvajset let, madona.

(Dolga pavza.)

ARNOLD JASTREB

Pa če ni to … Župnik Grbovič! Kaka faca!

TINA NORSKI

Ja, faca pa res … Grda v božjo mater. Zato pa je župnik. Katera bi pa takega imela. Ni to Opojnik? On pa je bil taprav Šan Koneri dec. Takrat vse klopi polne, zdaj pa tri stare bake v cerkvi. Poleg tebe v prvi vrsti seveda.

ARNOLD JASTREB

Boga se boj!

MIČO GIBSON

On naj se nje boji, ko pride v cerkev.

TINA NORSKI

Lej ga, ti bom vrat odtrgala.

PASCAL JENSEN

Je Pavel tudi tam? Rekel je, da bo vnukce pripeljal.

ARNOLD JASTREB

Pavel, Pavel, Pavel … Rožmarjev?

PASCAL JENSEN

Ne, Cvetinski.

ARNOLD JASTREB

Čakaj … ne … ne, ne … Ni ga.

MIČO GIBSON

Ti si ni-ga.

(Ne razumejo, ga gledajo.)

To ma mladina neke fore.

PASCAL JENSEN

Ne vem. Kaj naj bi to pomenilo?

MIČO GIBSON

Ne, saj jaz isto ne vem. Ampak rečejo. Včasih. Tako kot tale … Iks kele al kaj je že …

PASCAL JENSEN

Siks seven.

MIČO GIBSON

To, ja! Same bedarije!

ARNOLD JASTREB

Pa že … Glej ga, Ribico … Na bolniški, ampak zmeraj povsod. Zavaljen pa je tudi ratal …

(Pavza.)

E, moj Ribica …

(Z večjo vnemo opazuje.)

TINA NORSKI

Kolko je rezultat?

MIČO GIBSON

Nula nula, nekako, zaenkrat.

TINA NORSKI

Kaj je, dečki? Bomo špilali ali smo na plaži? Ajde, Blankosi!

(*Začne navijati/chantati.)*

Rušimo, Blankosi!

(Plosk, plosk, plosk, plosk, plosk.)

Rušimo, Blankosi!

(Plosk, plosk, plosk, plosk, plosk. To ponavlja, tribuna se ji pridruži, na koncu skupaj chanta cel stadion.)

Tak se dvigne atmosfera.

MIČO GIBSON

Si ti dvigala atmosfero, ja. Pred tridesetimi leti pod kiklo. Zdaj samo še pritisk dvigaš.

TINA NORSKI

Ti dvignem nizkega in visokega.

MIČO GIBSON

Ni treba, oba sta že visoka.

(Arnold Jastreb obstrmi znotraj daljnogleda.)

ARNOLD JASTREB

Čudno …

MIČO GIBSON

Kaj?

ARNOLD JASTREB

Ma tamle … En je tak … Sej … Kako bi rekel …Tina, dej še ti poglej.

(Da ji daljnogled.)

TINA NORSKI

Kaj pa moram gledat?

ARNOLD JASTREB

Unga ta temnega, tam za Feliksom. Bolj na desno. Ga maš?

TINA NORSKI

Mislim, da … Ja, mam.

ARNOLD JASTREB

A ne zgleda nekam arabsko?

TINA NORSKI

Ja, bolj … Temen. In?

MIČO GIBSON

A si že kdaj dejansko videl Arabca, kako zgleda?

ARNOLD JASTREB

Seveda vem, kako zgleda. Arabci so taki …

PASCAL JENSEN

Arabski?

ARNOLD JASTREB

Ne polagaj mi besed v usta! Ampak ja, točno to!

TINA NORSKI

In, kaj ma veze?

ARNOLD JASTREB

Še nikol ga nisem vidu.

MIČO GIBSON

Je pač prišel na tekmo, pa kaj.

ARNOLD JASTREB

Ma ja …

PASCAL JENSEN

Lahko pogledam?

ARNOLD JASTREB

Čakaj malo, ker se nekaj pogovarjamo.

(Tina Norski mu da daljnogled. On opazuje naprej.)

PASCAL JENSEN

Mislite, da je legalen?

ARNOLD JASTREB

Taki temni, da bi bili legalni … Hja, ne vem. Dostkrat niso, a ne?

MIČO GIBSON

Pa pusti človeka pri miru. Pir se ti je že čist segrel.

ARNOLD JASTREB

Pir? Aja, pir, ja! En šluk rabim.

(*Rjovenje domačih navijačev, napad za domačo ekipo, končno čez polovico igrišča.)*

TINA NORSKI

O! Daj na desno krilo! To, ja! Ena dalje … E, moj Hranjar, kdo pa … In to so profesionalci kao …

(Neodobravanje skozi žvižganje navijačev.)

MIČO GIBSON

Bedna tekma.

(Arnold Jastreb spet gleda skozi daljnogled.)

ARNOLD JASTREB

Tale naš tujec ni čist genau. Čist nervozen zgleda, kot da ne ve, kje je.

MIČO GIBSON

Razumem ga.

ARNOLD JASTREB

Kaj ga razumeš?

MIČO GIBSON

Jaz sem na tekmah isto nervozen. Razbijanje, pa dretje, pa žalitve …

ARNOLD JASTREB

Ampak res je tak čuden.

MIČO GIBSON

Aja, zaradi barve kože je čuden teb, saj.

ARNOLD JASTREB

Če pa neki s tem nahrbtnikom črnim štima. Zgleda ko en terorist.

MIČO GIBSON

Terorist pri nas, pa saj se mu tle ne splača.

TINA NORSKI

A tak da mi nismo vredni teroristov?

MIČO GIBSON

Pa ne, Tina, pravim samo, da bi bilo čudno, da bi nas par tisoč tukaj probal razstrelit. Po mojem bi rabil večjo tarčo.

ARNOLD JASTREB

Kaj pa dela majster?

PASCAL JENSEN

Pa ni nujno, da ima slabe namene …

ARNOLD JASTREB

Počakaj zdej malo ti … Kaj ma to neki dve igli? Saj bo še zaštihal koga, madona!

TINA NORSKI

Daj.

(*Vzame daljnogled.)*

Sam res ma nekaj ostrega v rokah. Mičo, daj, še ti poglej.

MIČO GIBSON

Ma ne bom gledal, oba pretiravata! Pa kako naj držim daljnogled?

ARNOLD JASTREB

Sam poglej, bom ti ga jaz pristavil.

MIČO GIBSON

Pa res ne.

ARNOLD JASTREB

Dej, rabiva tretje oko …

MIČO GIBSON

Da bosta dala mir.

(Arnold Jastreb pristavi daljnogled Gibsonu pred oči. Arnold Jastreb pomotoma premakne kolesce za uravnavanje ostrine.)

MIČO GIBSON

Kam pa moram gledat?

TINA NORSKI

Ja, okular, budala.

MIČO GIBSON

Aja, ne, jaz sem gledal v plastiko, veš … Če gledam v okular!

ARNOLD JASTREB

Lej, postavi se ko sokol, z nosom dol, ko da bi z očali za na blizu časopis bral.

MIČO GIBSON

Kateri časopis?

TINA NORSKI

Kaj ma veze, kateri časopis?

MIČO GIBSON

Ja, ima veze.

ARNOLD JASTREB

Slovenske novice. Tam, ko maš nage babe.

MIČO GIBSON

To pa lahko, ja.

(Mičo Gibson s slastjo na široko odpre oči in gleda v okular, najprej od daleč, nato se približuje s čedalje večjim nasmeškom.)

MIČO GIBSON

Nič. Še zmeraj.

ARNOLD JASTREB

Kak nič? Pa daj jo poglej v njene modre oči, pol pa počasi dol v …

MIČO GIBSON

Ja, pa nisem glup, jasno, da gledam po sredini. Ampak se pač nič ne vidi. Vse je megleno.

(Arnold Jastreb pogleda.)

ARNOLD JASTREB

Ja, seveda, če si pa neki zašraufu. Ni čudno, da nimaš babe, če pa jih megleno gledaš. Taka zmazana mene isto ne bi zanimala.

MIČO GIBSON

Če se ga sploh dotaknil nisem.

(Arnold Jastreb izostri sliko.)

ARNOLD JASTREB

No, evo, zdej probaj. Tam bolj na desni.

MIČO GIBSON

Aja, čakaj … Zdaj pa … Vidim. Kake … tribune. Uff.

TINA NORSKI

Kakšna dedukcija.

ARNOLD JASTREB

Kaj zdaj, si ga najdu?

MIČO GIBSON

Ne vem, še zmeraj ni čist ostro.

ARNOLD JASTREB

Sej vsi že malo slabše vidimo. Ajde, skoncentriraj se.

MIČO GIBSON

Kaj že gledam?

TINA NORSKI

Arabca iščeš …

MIČO GIBSON

Ja pa kaj, demenca pač … Na levo praviš …

ARNOLD JASTREB, TINA NORSKI

Na desno!

MIČO GIBSON

Na desno … Tak črn?

ARNOLD JASTREB

Ne, blond je. Marija, seveda, da je črn. Kje si že videl blond Arabca?

PASCAL JENSEN

A jih nimate na Dolenjskem in v Prekmurju?

MIČO GIBSON

Tisto so Romi …

PASCAL JENSEN

Aja, cigani.

VSI

Alo … Obnašaj se … Malo lepše ..

ARNOLD JASTREB

Ampak ja, cigani.

MIČO GIBSON

Tale ni cigan.

ARNOLD JASTREB

Bravo, majster. Sklepanje v nulo … Poglej nos, takoj se vidi, da je Arabec … Torej črn rukzak … Kaj še?

MIČO GIBSON

Ne vem … Nekaj vleče ven. Zgledajo kot žice.

ARNOLD JASTREB

A si stoodstotno prepričan, da so žice?

MIČO GIBSON

Nisem, se mi pa tako zdi.

ARNOLD JASTREB

Zdi se ti … Kaj pa una ostra zadeva?

MIČO GIBSON

Ne vidim čist … Ampak izgleda zelo ostra.

TINA NORSKI

Ti pa si oster.

(Tišina.)

MIČO GIBSON

Tina …

TINA NORSKI

Kaj?

MIČO GIBSON

Tole z Borutom … Nikoli nisi rekla, kaj je bilo …

TINA NORSKI

Ti pa maš vprašanja …

MIČO GIBSON

Kaj je blo?

TINA NORSKI

Kako, kaj je blo? Saj pa veš …

MIČO GIBSON

Nikol nisi rekla.

TINA NORSKI

Pršel je in ga ustrelil. To je to.

MIČO GIBSON

Mislim … Tvoj mož je bil, sem mislil, da pač .. Nima veze.

TINA NORSKI

Povej zdaj, kaj je? A verjameš vse, kar piše v Slovenskih novicah? Ustrelil ga je, odsedel petintrideset … In zdaj sejem dnar, da leži. Kaj bi še rad?

MIČO GIBSON

To, kar so govoril … A si res ti?

TINA NORSKI

Kaj?

MIČO GIBSON

Da si ti naročila …

TINA NORSKI

Ti meni povej.

MIČO GIBSON

No, pač …

TINA NORSKI

Lej … Bil je grob. Res grob. Imela sem sto, ne, tisoč razlogov, da bi. Pa vendarle. Bil je sfukan. Bi se pa sam fental slej ko prej, če ga ne bi oni. Imel je probleme, tako ali drugače. Un je ropal in ga je pač ustrelil. Basta. Ne najedaj mi še ti zdej. Niti lasten otrok mi ne verjame,

kaj me briga, če tudi drugi ne. A sem bla obsojena? Nisem. In sem oproščena krivde. Tako da mi nikar zdej ne nabijaj, ker te bom čez plot!

MIČO GIBSON

Nisem hotel …

ARNOLD JASTREB

(Ga prekine.)

A to vam ostalim ni čist nič sumljivo?

PASCAL JENSEN

Meni je. Čakaj, kaj točno?

ARNOLD JASTREB

Saj veš, kak so nepredvidljivi ti migranti. V enem momentu se ti zahvaljuje, v drugem bi te pa vsekal po glavi.

PASCAL JENSEN

A, ti si še v drugi sliki?

ARNOLD JASTREB

Ja, ja, sliki … No? Mičo? Boš povedal kaj na to?

MIČO GIBSON

Na kaj? Aja …

(V naglici, kot da bi se samo želel rešiti prejšnjega pogovora.)

Že gledam … Brusi.

TINA NORSKI

Kaj brusi? A si bedak?

MIČO GIBSON

Ostre zadeve … Brusi.

TINA NORSKI

Pa o čem ti to?

MIČO GIBSON

Oni tam … Nekaj brusi.

TINA NORSKI

A to … Nima kaj brusiti na tekmi.

ARNOLD JASTREB

Pa jaz ne vem … Direkt pod njim uno cela varnostna straža, pa tega noben ne vid. Tolko o sposobnosti.

PASCAL JENSEN

Če je grd, še ne pomeni, da je v srcu slab.

ARNOLD JASTREB

Pa kaj blebetaš! Čakaj … A ma tip farcajg pri seb?

MIČO GIBSON

Am … Tega ne vidim …. Je pa … Še več žice.

.

ARNOLD JASTREB

Vprašanje je, zakaj je tu. Če pa je že dimnikar, ta ne zgleda, ko da srečo prinaša. Mičo, jebemti, se lahko vklopiš in daš kako informacijo več?

MIČO GIBSON

Pa daj mi trenutek, da vidim, čist me živčnega delate.

PASCAL JENSEN

Lahko zdaj jaz?

ARNOLD JASTREB

Bom jaz, lej.

PASCAL JENSEN

Jaz sem na vrsti.

ARNOLD JASTREB

Nobene vrste ni, bumbar. Kaj pa govoriš. Lej, še polomu ga boš!

(Potegne k sebi daljnogled. Prestreže ga Pascal in želi odvzeti. Grebeta se za stvarco.)

ARNOLD JASTREB

Pa čakaj, čakaj! Kaj se siliš? Boš pol golobe gledal!

(Vlečeta vsak na svojo stran, nakar jima daljnogled pade dol in se razbije.)

ARNOLD JASTREB

Evo, super si naredu, majku ti … Če bo zdaj ker umrl, si ti kriv.

PASCAL JENSEN

Jaz sem bil.

ARNOLD JASTREB

Seveda si ti bil, kdo pa drug. Nisi me poslušal.

PASCAL JENSEN

Jaz sem bil na vrsti.

TINA NORSKI

Saj en od vaju mi je dolžen zdaj.

ARNOLD JASTREB

Mene pa res ne glej.

PASCAL JENSEN

Njemu je padlo.

ARNOLD JASTREB

Majmun, bi te …

MIČO GIBSON

A veste, kaj razmišljam?

TINA NORSKI

Razsvetli nas.

MIČO GIBSON

Mogoče je pa aktivist.

TINA NORSKI

Zakaj aktivist?

ARNOLD JASTREB

Sam res! Smiselno je! Jaz ga zastopim!

TINA NORSKI

Po čem pa zdaj to sklepata?

ARNOLD JASTREB

Ja, enostavno! Javno mesto z dost ljudmi, cela straža zbrana na enem mestu …

MIČO GIBSON

Protimigrantska drža države …

ARNOLD JASTREB

To je …

MIČO GIBSON IN ARNOLD JASTREB

Odlična šansa, da izpelje kako akcijo!

TINA NORSKI

Pa kakšno akcijo?

MIČO GIBSON

Verjetno ni … Zelo malo v bistvu … Je pa možno.

ARNOLD JASTREB

In če je možnost … Nas tale tip še na koncu lahko vse pobije!

TINA NORSKI

Ne verjamem. To je zelo na daleč vse skupaj.

MIČO GIBSON

Ne gre pa izključiti, da ni možno!

ARNOLD JASTREB

Dobro, mam idejo … Dejmo prvo glasovat, če je vsem čuden. Tisti, ki smo za, dvignimo roke.

(Roko dvigne Arnold Jastreb.)

MIČO GIBSON

Jaz še ne vem. Tako da dvigam roko zaradi preventive, pravijo, da je to najboljša kurativa.

(Mičo dvigne roko.)

ARNOLD JASTREB

Evo, smo večina, tak da smo zmenjeni.

PASCAL JENSEN

Hm …

ARNOLD JASTREB

Preglasovan si bil, tle nimaš več besede.

PASCAL JENSEN

Čakaj, kako preglasovan? Saj pa je dve proti dve.

ARNOLD JASTREB

Ja, ne, nisi glasoval, tak da si avtomatsko za.

PASCAL JENSEN

Kako da nisem glasoval?

ARNOLD JASTREB

Nisi dvignil roke.

PASCAL JENSEN

Če sem pa proti!

ARNOLD JASTREB

Zdaj je že prepozno. Takrat bi se izjasnil. Tako, naslednja točka dnevnega reda. Zdaj, ko se strinjamo, da je čuden, se moramo še zmenit, kaj mislimo, da bi on rad. Meni osebno je najina teorija z Mičotom najbližje.

TINA NORSKI

Ja, ampak to je vse tako za lase privlečeno …

MIČO GIBSON

A maš boljšo idejo?

TINA NORSKI

Pokličemo VŠ, naj ga preverijo.

ARNOLD JASTREB

Ne, si nora! Pol mene z njim odpeljejo.

TINA NORSKI

Aja, minigolf.

ARNOLD JASTREB

Ja, minigolf, ja.

TINA NORSKI

Pol pa dajmo anonimno prijavo.

MIČO GIBSON

Straža nima anonimnih prijav … Vse beležijo.

TINA NORSKI

Ja, kaj pa bomo pol?

ARNOLD JASTREB

Zadevo bomo morali vzet v svoje roke.

MIČO GIBSON

Oprostite, ampak jaz ne morem. Cel sem polomljen, če ste pozabili.

ARNOLD JASTREB

Pa to je sam figurativno. To pomeni, da … Maš pač figuro polomljeno … V glavnem …

TINA NORSKI

Ampak on je tam, mi smo pa tle.

ARNOLD JASTREB

Približat bi se bilo treba …

MIČO GIBSON

A da bi še nas razstrelil? Ne, tega se pa jaz ne grem.

ARNOLD JASTREB

Pol pa je treba neki stuhtat … Odgnat ga bo treba … Iz distance …

(S tribune, kjer je navijaška skupina Blankosov, zasvetijo bakle in pirotehnika, ki leti v zrak in na obrobne dele igrišča. Pogledujejo naokoli.)

PASCAL JENSEN

Mogoče pa vam sploh nič ni treba. Ga bodo Blankosi prej z raketami eliminirali. Prav nevarno je tole …

MIČO GIBSON

Zadnjič sem glih ene slike gledal, je enemu mulcu celo roko do sem gor raztrgalo. To ni hec.

PASCAL JENSEN

A to veste? Za onega Italijana … Najhitrejši, ki je.

TINA NORSKI

Ne zafrkavaj se, o resnih stvareh govorimo!

(Premor.)

PASCAL JENSEN

Petardo Mavriti.

TINA NORSKI

Mater, si kreten.

(Zagleda Blankota, ki gre proti njim.)

ARNOLD JASTREB

Pascal, pa ti si genij! Dajte me posnemat.

MIČO GIBSON

V čem? Kaj?

ARNOLD JASTREB

Sam poslušaj me.

(Mimo gre Blanko. Na sebi nosi pirotehniko, oblečen v bel dres in s šilt kapo na glavi.)

ARNOLD JASTREB

Pardon, da zmotim, majster, Vi ste tule pr Blankosih zraven, je tako?

BLANKO

Sem, ja, kdo pa sprašuje? Ej, čakaj malo, ti si tisti, ki se je prerival gor pred šankom za pir! Kaj bi rad?

ARNOLD JASTREB

Pa to je zdaj že zgodovina. Daj, neki bi rad vprašal, eno tako trivialno vprašanje. Na hitrco. Pa bom kar vprašu. Ta vaša špilerija pa to, a ni to prepovedano met na stadionu?

BLANKO

Dons ni, so nam odobril za osemdesetletnico kluba. Drgač pa glede piva … Pardon, nisem tko mislu, bil sem preoster. Se zgodi …

ARNOLD JASTREB

Pusti, dobro je … A tako, pa kolk mate vi tega?

BLANKO

Malo morje! Smo šli v sredo na Madžarsko. Se splača, priporočam. Pa verjemte, če vam to reče doktor pirotehnike, pa skoraj psihe … Je že res!

(Hoče oditi.)

ARNOLD JASTREB

Dej, neki bi še vprašal.

BLANKO

Kaj je?

ARNOLD JASTREB

A bi ti to nam prodal ene par teh romskih?

BLANKO

Kakih romskih?

ARNOLD JASTREB

Ja, te svečnike.

BLANKO

Svečnike? A rimske sveče misliš? Tele?

(Jih ponosno razkaže.)

ARNOLD JASTREB

Ja, kolk bi pa stala ena?

BLANKO

Niso naprodaj.

ARNOLD JASTREB

Ja, kako, da niso? Dans se da vse kupit. Lej, sej bova rekla eno fer ceno, pa jih vzamem.

BLANKO

Res jih ne smem prodat.

TINA NORSKI

Kaj pa boš s tem?

ARNOLD JASTREB

Lej, Blanko, te lahko kličem Blanko? Evo, Blanko, lej, stvar je taka, mi mamo eno situacijo, ne. En tak čuden je tam na oni tribuni, pa ga želimo malo prestrašit, ker je taki sumljiv malo. Malo vleče na terorista, ne, pa bi ga mi radi samo malo prestrašli, da on ne bi kake pizdarije naredu, razumeš?

BLANKO

In vi bi ga streljali z rimskimi svečami.

ARNOLD JASTREB

No, evo, končno se zastopima.

BLANKO

Pa čakaj, človk, ti ne morš v živega človeka s tem streljat, a ste vi normalni? Boste še kaj vžgali. Če je sumljiv, zakaj pa ne pokličete straže, če ste že tok prepričani?

ARNOLD JASTREB

Ne! Nč straža! Niti pod razno.

BLANKO

Zakaj ne?

ARNOLD JASTREB

Ker sem se na minigolfu vsral, razumeš? Nč policije.

BLANKO

Pa bi morali … Čakaj … Na minigolfu si se vsral?

ARNOLD JASTREB

Ja, v luknjo, na igrišču, med otročki! In? Ko, da se ne more vsakmu zgodit. Ti se še nikoli nis zunaj vsral? Saj sploh ni važno. A ti je mati Slovenka?

BLANKO

Je …

ARNOLD JASTREB

Foter?

BLANKO

Hja … Je, ja.

ARNOLD JASTREB

Kaj *hja*, je ali ni?

BLANKO

Je.

ARNOLD JASTREB

Pol me pa posluši, ker se nam gre za domovino, za mojo in tvojo familijo!

MIČO GIBSON

Ne, saj se samo heca, gospod Blankos … Mi bi to streljali v luft, ja, v luft, ker še nismo nikoli, pa nismo več tak mladi …

TINA NORSKI

Naš Pascal ma raka, pa bi mu radi izpolnili to željo ..

PASCAL JENSEN

Raka? Nimam.

(Arnold Jastreb ga udari v bok.)

Na nohtih.

ARNOLD JASTREB

Na nohtih ma revež raka, lahko verjamete? Kruto življenje …

MIČO GIBSON

Res kruto.

TINA NORSKI

Kruto, ja …

MIČO GIBSON

(Jensnu.)

Resno, na nohtih?

PASCAL JENSEN

Ja … Ne vem …

ARNOLD JASTREB

V glavnem, mi bi mu malo razsvetlili nebo, da se pol ne bo bal it proti luči, ko bo čas …

PASCAL JENSEN

Au …

ARNOLD JASTREB

A vidite, revež je čist zmrcvarjen. Baje da se mu počasi širi v … v … No, kam se ti že širi?

(Molk. Jastreb ga udari po hrbtu.)

PASCAL JENSEN

V lase.

ARNOLD JASTREB

E, vidiš … V lase direkt! Teh par, ki jih še ma. Direkt gor, niti v noge pa nič. Tak je hudo, da je stvar direkt na glavo skočila. Zelo agresivna bolezen.

MIČO GIBSON

Agresivna.

TINA NORSKI

Res agresivna.

BLANKO

Nisem vedel … Pol se pa res opravičujem … Nisem vedel …

(Pogleda v nebo, išče moža nad oblaki.)

Odpusti mi, šefe. Bil sem šibak in se mi je zareklo. Gospod, odpusti mi …

ARNOLD JASTREB

Prišparaj to za nedelo …

BLANKO

Nisem hotu bit grd. Slaba družba v mladosti. Človk se trudi, pa včasih pade. Veste, kaj mislim?

TINA NORSKI

Odpusti …

BLANKO

In ti bo odpuščeno, vem. Hvala … Lejte, mam eno par prijemov … Še iz starih cajtov. Lahko nekaj probam, da spucam dušo, ker to je psiha, ne? In psiha deluje na telo, je tko? Ne pravim, da sem zdravilec, kje pa. Ampak dejmo neki probat, za tole bolezen … Sicer bo to zelo čudno … Ampak … Gospod, vas lahko pobožam?

PASCAL JENSEN

Kaj? Mene? Kje?

ARNOLD JASTREB

Seveda, da lahko! Ne more škodit. Kar dajte! Rabimo sveče … Rabimo te! Mislim, on bi te rabil. Te rabi. Saj zastopiš …

PASCAL JENSEN

Pa ni tako hudo …

ARNOLD JASTREB

Kaj, da ni! Seveda je, lej, čas je, da si priznaš! Veste, Blanko, ni se še čisto sprijaznil s svojim stanjem … Pascal, nastavi mu!

BLANKO

Lejte, mislim, da bo pomagalo …

(Pascal nejevoljen nastavi glavo. Blanko ga podrgne po laseh. Pascal se sprva nekoliko upira, nato mu zapaše in se pocarta kot maček.)

PASCAL JENSEN

(Medtem govori.)

Mama … Lidt endnu ... Venligst, fem minutter mere … Še … Ne iti …

BLANKO

To bo to … Le dajte ven …

PASCAL JENSEN

Malo še zdrži … Do poroke, mama …

(Ostali vsi nekoliko ogorčeni nad Pascalom.)

BLANKO

Kar dajte ven … Skoraj bi bil terapevt, veste? V nekem momentu na faksu, pol pa ti reče, hja, da je noseča … Kaj hočeš ... A je bolje, gospod?

PASCAL JENSEN

Mogoče pa res malo … Dajte še enkrat, da vidimo, če res pomaga.

(Tišina.)

Kaj? Če pa ma mehke roke.

TINA NORSKI

Ne, dovolj bo, gospod ne sme dvakrat. Minus in minus sta plus, ni tako?

BLANKO

Po mojem ne bi smel biti problem, če še enkrat.

TINA NORSKI

Ne! Mislim, moramo biti previdni. Za vsak slučaj …

BLANKO

Veste, gospa, on to rabi. So nam govoril v tretjem letniku, da je to dobr za spopad s travmami. Res, pravim, imam nekaj izkušenj …

(Ga znova boža.)

PASCAL JENSEN

Det er okay, mor …

TINA NORSKI

Lej, ko se mu kar blede …

PASCAL JENSEN

Ona … Le pojdi k atiju … Nič ne bo … Nisa … Šla je. Z Josefom … Prokleta gamad zabita nehvaležna nazarenska, pička ji materna ….

BLANKO

Gospod! Gospod! V redu je … Je že mimo …

PASCAL JENSEN

Dø, mor. Šla je … Nič več ni tu za naju … Lahko greš … Vsi odidite, jebemti … Lort!

TINA NORSKI

Ste normalni! Kaj mu delate?

BLANKO

Nič, to so travme …

TINA NORSKI

Spravite ga k sebi …

BLANKO

Ja, bom, evo, takoj … Doktor Štefan … Četrto predavanje … Kako že gre … Aja! Gospod, tu smo. Narahlo je to treba. Gospod … Halo … Tu smo … In pol vžgete po njem. Zbudi se, majster!!! Alo!!! Kje si? Kdo si? Majster! Zbudiiii seee!!!

(Pascal ves zaprepaden in v šoku pride k sebi, tako da skoraj pade s stola, v težkem sopihu in prešvican.)

ARNOLD JASTREB

Ježešna … To je bilo čudovito! Bravo, bravo! Pa vi ste majster! Travme! Hah! Kaj vse ni na tem svetu … Zdej pa …

BLANKO

(Jastrebu)

Res je slab … Tko kot ste rekl … Težko breme nosi … Pa lasje … Groza.

ARNOLD JASTREB

Ja, ja … Kakorkoli že …

BLANKO

Kaj bi vi zdaj radi? Sveče?

ARNOLD JASTREB

Če bi se le dalo, ja.

BLANKO

A uno je pol res bil hec? Streljanje v ljudi pa to?

ARNOLD JASTREB

Hec, seveda, hec.

TINA NORSKI

Kaj ste pa mislili?

BLANKO

Hmm … Ajde, naj vam bo, ker ste taki hecni, pa če je res tako z gospodom …

TINA NORSKI

To mu je res zadnja želja, da se pol lahko poslovi v miru.

ARNOLD JASTREB

Evo, pol pa meni ti daj dva komada, pa hvala lepa, da si mu polepšal dan, pa življenje.

BLANKO

Ja čak, za kolk bi pa imel?

ARNOLD JASTREB

Pa daj človk, boš res tle rakastemu človeku zdaj še to zaračunal? To je za njega življenjski trenutek, ne boš mu tega valda vzel?

BLANKO

Ja, dobro, no … Ampak tut jst mam dva otroka, pa en gre zdej lih v šolo, pa ne morem kar tko. Položnice se ne plačajo same … Pa RTV-prispevek gre spet gor. Pač, ne morem zastonj.

ARNOLD JASTREB

Lej, ti bo Pascal dal dva evra, tak simbolično, da se ne boš počutu opeharjenga, pa si pol pir naroč, pa nikar ne pozab, da si dobro stvar naredu.

BLANKO

Ampak …

TINA NORSKI

Rotimo Vas …

ARNOLD JASTREB

Videli ste, kak je slab …

BLANKO

Pa to je … Hjoj … Dobr, naj bo.

ARNOLD JASTREB

(Pascalu.)

No, daj mu simbolično, kaj čakaš.

(Blanko da Jastrebu dve rimski sveči. Jensen pobrska po denarnici, najde kovanec za dva evra in ga izroči Jastrebu, on ga izroči Blankosu.)

ARNOLD JASTREB

Evo, pa smo si bot. Hvala lepa.

BLANKO

Ni kaj, v redu je. Sam drgač res, da ne bi blo kakega sranja. Ne mi merit v ljudi, saj ste ja razumni. Veste, kako je, pol bomo Blankosi krivi, če se kaj zgodi. Itak nas že vlačijo po medijih, da smo barabe pa take, v resnici pa smo zelo miroljubni. To, da smo zagreti, je nekaj drugega. Tko da prosim, ne streljat v tribune al pa kake take, a prav? Saj mi je kar glupo, da to razlagam.

ARNOLD JASTREB

Pa seveda, da ne bomo, šefe, a ti zgledamo taki? Bomo pazili, dobro? E, hvala ti, lepo navijajte, pa uživajte še naprej. Rušimo, Blankosi!

BLANKO

Ja, ja, v redu je. Gospod, Vam pa želim obilo zdravja. Srečno.

(Se odpravlja, Jastrebu.)

Če ne drugje, na minigolfu.

(Se smeje. Jensen se z roko pozdravi, Blanko odide. Rjovenje na tribunah.)

ARNOLD JASTREB

Preklet minigolf, zatlači si ga nekam.

MIČO GIBSON

A meni, ki sem dejansko bolan, pa noben ne bo zdravja zaželel?

ARNOLD JASTREB

Dej, pomir se, pa mi raje farcajg daj, pa ne delaj se cel fin, da ga nimaš, ker še zmeraj po čikih smrdiš.

MIČO GIBSON

Jaz ne kadim.

ARNOLD JASTREB

Ne, saj ne kadiš, ko ne veš vdihnit. Sej se je hodu že na srednji za ciprese skrivat med odmori, pa je pafkal tam.

MIČO GIBSON

Pa kaj, mir mi daj.

ARNOLD JASTREB

A maš ti, Tina?

TINA NORSKI

Ne, se fugiram. Žal.

ARNOLD JASTREB

Mičo, ni alternative, dej že sem ta ferdaman farcajg, ker se ne smemo igrat.

(Tišina.)

MIČO GIBSON

Vrni mi ga pol. V desnem žepu.

(Tina mu seže v žep. To traja.)

ARNOLD JASTREB

Lahko malo hitreje?

TINA NORSKI

Če pa ma polne žepe robčkov.

MIČO GIBSON

A ne smem biti pripravljen? Tukaj piha kot mrcina. In kaj naj, če začnem smrkat? Se ti v srajco zbrišem?

(Najde vžigalnik, preda ga Jastrebu. Namerja rimsko svečo)

TINA NORSKI

Kaj delaš?

ARNOLD JASTREB

Ja, v unga bom streljal, ne?

TINA NORSKI

A nis slišal? Da ne bo sranja!

ARNOLD JASTREB

Mogoče sem se pač zlagal. Vsega pa bog res ne sliši. Njegov Alah pa še manj.

MIČO GIBSON

A ga sploh vidiš?

ARNOLD JASTREB

Saj sem pa bil v vojski, ga bom že dobu. Naj mi sam pove, na keri strani se tale stvarca prižge. Na tej? Ali na tej?

PASCAL JENSEN

Kaj pa, če bi še enkrat predebatirali o tem?

ARNOLD JASTREB

Ti, ki si tak debater, bi debatiral, ja. Lih tri stavke si dans spravu skup.

TINA NORSKI

Pa pusti mu, naj pove.

PASCAL JENSEN

Mogoče pa samo gleda tekmo, kot navaden civilist.

ARNOLD JASTREB

A se ti zdi civiliziran?

PASCAL JENSEN

Vsak za sebe je čudak, ni tako?

MIČO GIBSON

Evo, saj to zmeraj pravim … Klinc pa te tekme. Zdaj me bo še en terorist zaklal, tale pa sploh pojma nima, za kaj se gre.

ARNOLD JASTREB

Ne, ne bo. Eliminirat ga bo treba.

MIČO GIBSON

Pa danes bi končno imel vizito! Po treh tednih! Končno. In pridete vi, pa me sem zvlečete. Niti tablet nisem imel časa vzet. Ni čudno, da sem anksiozen, pa da mi noga tko skače.

ARNOLD JASTREB

No, kaj boš dal zdaj mir? Da te ne bom … Sodeluj!

TINA NORSKI

Ti si samo še za v bolniško sobo.

MIČO GIBSON

Evo, vsaj ena, ki je še pri pameti! Joj, da bi bil nazaj v svoji neudobni posteljici, s svojo dekico … Pa vonj razkužila …

(Tina Norski udari Gibsona v ramo.)

TINA NORSKI

Majmun! Skuliraj se! Si ti anksiozen, ja. Če pa iz sebe delaš invalida. Se te še spomnim iz srednje, kaki atlet si bil. Zdaj pa ko kaka stara mama.

MIČO GIBSON

To je že davno.

ARNOLD JASTREB

Če ga je pa una, kaj je že bla …

TINA NORSKI

Ana.

ARNOLD JASTREB

Ana, ja! Čist ga je zjebala.

MIČO GIBSON

Ana me ni nič jebala.

ARNOLD JASTREB

Pa ne jebala, legenda, zjebala! Jens, a si ti predstavljaš, da se ena taka sto dvajset kilska na tebe usede?

PASCAL JENSEN

No …

ARNOLD JASTREB

Ma, kaj tebe sprašujem, ko še nisi babe v živo videl.

MIČO GIBSON

Ni imela sto dvajset kil, imela jih je sto trinajst.

ARNOLD JASTREB

Kaj?

MIČO GIBSON

Imela jih je sto trinajst.

TINA NORSKI

Pol se pa delaš bolj polomljen, kot dejansko si.

MIČO GIBSON

Kaj dela zavist. Jaz sem vsaj poznal ljubezen za razliko od vas!

ARNOLD JASTREB

Pa ja …

(Tišina.)

ARNOLD JASTREB

Kje so pa navodila?

PASCAL JENSEN

Nekje so napisana gor.

ARNOLD JASTREB

A, bejž. Tega pa ne bi sam pogruntal. Gibson, očala mi daj.

MIČO GIBSON

Ne.

ARNOLD JASTREB

Ne se zajebavat, pa mi daj očala, da preberem, kaj piše tle.

MIČO GIBSON

Ne bi.

TINA NORSKI

Hočeš, nočeš, moraš. Ajde.

ARNOLD JASTREB

Pa saj jih dobiš nazaj, madona, smo škrti.

(Arnold Jastreb vzame Gibsonova očala. Začne brati navodila.)

TINA NORSKI

Kaki offcajt?! Dečki! Vse, kar ma gležnje – lomi! Lomiii!! Rušimo, Blankosi!

(V odmevu »Rušimo, Blankosi!«.)

TINA NORSKI

Sram me je. Tale klub, pa žoga, pa navijači. Sramota, res. Saj sploh ni škoda, če tule bomba pade.

ARNOLD JASTREB

Pa kaj je to?

TINA NORSKI

Kaj?

ARNOLD JASTREB

Jaz tega nič ne zastopim.

TINA NORSKI

Kaj, ne znaš brat?

ARNOLD JASTREB

Če pa je neki čudno to na … na … napisano.

TINA NORSKI

Kaj te je kap?

ARNOLD JASTREB

Alergijo mam na te žaromete, ko so ful svetli, pa se mi kiha.
.

MIČO GIBSON

ACHOO sindrom.

TINA NORSKI

Aču sindrom?

MIČO GIBSON

Avtosomno dominantni siloviti helio-oftalmični izbruh.

TINA NORSKI

Kaj v božjo mater je pa to?

MIČO GIBSON

Sindrom kihanja, ko gledaš v močno svetlobo.

ARNOLD JASTREB

Ja, to! Bravo, kak pa veš?

MIČO GIBSON

Ker sem se enkrat moral pozanimat.

TINA NORSKI

Moral?

MIČO GIBSON

Bil sem na avtocesti in bi se skoraj ubil.

TINA NORSKI

Si se dol odpeljal?

MIČO GIBSON

Ne, tam v Dragoncih, na nadvozu sem se hotel dol vrčt, pa sem bil obrnjen proti zahodu in od kihanja enostavno nisem mogel. Čist me je ubilo. Pol pa sem si premislil, pa sem šel domov.

TINA NORSKI

Ej, čakaj, pa si ti v redu? To prvič slišim …

MIČO GIBSON

Saj je že dolgo nazaj … Ma, odvrnilo me je tisto, pa pol več nisem nikoli probal. Nisem tip za ponovitve. Doktor je rekel, da je bil navaden kihec.

TINA NORSKI

Zakaj pa?

MIČO GIBSON

Ne vem, topol takrat tudi cveti, pa …

TINA NORSKI

Ne, zakaj si se hotel …

MIČO GIBSON

Aja, to … Pa ne vem, verjetno zaradi preteklosti … Bil sem nekje deset. Z bratom sva se vozila s kolesi tam do kanala. Vsak dan sva visela na tistih najinih ponijih, ki so naju komaj zdržali. Bila sta identična, da se ne bi prerekala, čigav je lepši ali boljši. Zmeraj sva bila zelo tekmovalna. V plavanju, teku, nogometu, v vsem, kjer se je dalo tekmovat. In tako sva zmeraj šla en proti drugemu in najina ponija sta se gnala kot kobili. Prišla sva na tisti nadvoz, ki sem ga prej omenil in dol sva švigala kot strele z jasnega. Namučila sva se do vrha nadvoza in se pripravljala na spust. »Tri, dva, ena!« In že sva drvela navzdol. Tistikrat je Patrik letel kot še nikoli. Nisem ga mogel dohiteti in bil je že skoraj izven mojega pogleda. Zdelo se mi je celo, da je tokrat prehiter. Ob vznožju se cesta prelevi v oster ovinek in oba sva točno vedela, kje pritisniti na zavore. In dalje vstran je bil, bolj jasen je postajal njegov krik, ki je bil … Krik groze. In ko ga le dohitim, vidim, da ga ni več … Da je pobegnil. Zavore na kolesu so bile prerezane. Ni se mogel ustaviti. In vedel sem po eni sami praski naprej pri krmilu … Da je to bilo moje kolo. Tega si nikdar nisem povsem odpustil in me je gnalo nazaj tja …

TINA NORSKI

Vidiš, tega pa nisem vedla …

ARNOLD JASTREB

Dobro zdej. Kaj mi lahko en pove, kaj tle piše?

(Tina Norski mu odvzame očala, poskuša prebrati navodila na rimski sveči.)

TINA NORSKI

Kaj je to sploh za enega jezika?

ARNOLD JASTREB

Ne vem, saj to ti pravim … Hitro moramo skontat, preden oni pride na potezo.

TINA NORSKI

(Poskuša brati.)
Instruktioner til brug: Tænd partikkelen … Ne, ne morem, če so neke kvake vmes, nimam pojma.

(Tina odloži rimsko svečo in očala. Oboje pobere Pascal Jensen, očala si nadene.)

MIČO GIBSON
Evo, mamo stvar, ki je ne znamo niti uporabiti. Bravo. In plan je padel v vodo, oni je še zmeraj tam, mi bomo pa šli rakom žvižgat. Super. Perfektno, res.

PASCAL JENSEN
(Bere s perfektnima izgovorjavo in naglasom.)
Instruktioner til brug: Tænd partikkelen øverst på produktet med ild, peg mod himlen og affyr …

(Vsi se z glavami počasi obrnejo k njemu.)

ARNOLD JASTREB
Pa ne mi govort, da ti tole nizozemščino obvladaš.

PASCAL JENSEN
Ha? Ne, kje pa! Danščino.

MIČO GIBSON
Ti znaš dansko?

PASCAL JENSEN
Ja.

ARNOLD JASTREB
Čakaj malo, ti nam zdaj prvič po dvajsetih letih, odkar si se infiltriral v našo klapo, poveš, da znaš dansko …

PASCAL JENSEN
Nikoli me noben nič ni vprašal.

TINA NORSKI
In od kod ti to znanje?

PASCAL JENSEN
Znanje?

TINA NORSKI
Kako to, da znaš dansko …

PASCAL JENSEN
Mama je Danka.

ARNOLD JASTREB

Pa vsaka mama zna bit kdaj rit, saj, moja isto, ampak ni treba tak zdaj govorit.

PASCAL JENSEN

Ne, ona je iz Danske. Preselila sva se sem dolgo let nazaj.

MIČO GIBSON

Čakaj, praviš, da si ti iz …

PASCAL JENSEN

Dannmark, ja.

(Vsi začudeni.)

MIČO GIBSON

Mi smo pa vsi mislili, da je revček glup, medtem ko nas on vmes enostavno ni razumel. Pa še večkrat sem razmišljal, keremu bedaku dajo ime Pascal v Sloveniji.

PASCAL JENSEN

Nisem glup.

ARNOLD JASTREB

Ti si čisto res iz Danske? S papirji pa vse? Maš pasoš doma?

PASCAL JENSEN

Ja.

TINA NORSKI

Saj zdaj, ko pomislim, res maš tak malo čuden naglas.

ARNOLD JASTREB

V teh cajtih ma vsak drug pri nas nek naglas … Ni nas več pravih …

MIČO GIBSON

Ampak čakaj … Saj Danska ima višji BDP od Slovenije … Zakaj pa sta z mamo prišla sem?

PASCAL JENSEN

Tu je bolj toplo, pa več sonca imate.

(Pavza.)

ARNOLD JASTREB

Tak da praviš, da ti nam lahko to prevedeš?

PASCAL JENSEN

Lahko, ja.

ARNOLD JASTREB

Ja, pol pa daj že, vidiš, da nimamo časa! Kaj se obiraš!

PASCAL JENSEN

Prvo znova predebatirajmo.

ARNOLD JASTREB

Če smo pa že predebatirali enkrat. Edina racionalna stvar je, da mi to prižgemo pa unga sestrelimo!

PASCAL JENSEN

Mogoče pa vseeno ni terorist. Premislimo še enkrat.

ARNOLD JASTREB

Če smo se pa strinjali, da je. Kaj zdaj birokracijo neko furaš?

PASCAL JENSEN

Mislim … Znova bi premislil, to je vse. Kakorkoli … Grem lulat.

ARNOLD JASTREB

Zdaj moraš lulat?

PASCAL JENSEN

Ja. Nujno.

TINA NORSKI

Naj prvo prevede! Da se ne bomo pol tolkli po glavi, če bomo prepozni.

ARNOLD JASTREB

Maš prav, Tina, prevedi prvo.

PASCAL JENSEN

Ampak moram …

ARNOLD JASTREB

Prej prevedeš, prej ščiješ.

PASCAL JENSEN

Dobro.

(Počasi.)

Navodilo, prižgite na vrhu … Ogenj podržite proti nebu, kako se reče …

ARNOLD JASTREB

Kako proizvajalec ne ve, kako se reče, kaka navodila jebemti …

TINA NORSKI

Pusti ga, da pove …

PASCAL JENSEN

Mmm … Izstreli.

ARNOLD JASTREB

To je to?

PASCAL JENSEN

Imejte zunaj dosega otrok … Do devetindevetdeset let …

MIČO GIBSON

Isto kot na lego kockah …

ARNOLD JASTREB

Dobro, ta del nas več ne zanima. V redu, dam ti …

(Nakaže z vojaškim pozdravom.)

Prosto!

(Tišina. Zmeda.)

TINA NORSKI

Lahko greš.

PASCAL JENSEN

Aja, ja …

(Pascal Jensen odide na wc. Pregledujejo rimsko svečo.)

MIČO GIBSON

Čakaj!

ARNOLD JASTREB

Kaj je spet?

MIČO GIBSON

A niso Danci bili kvizlingi? Izdajalci med drugo svetovno vojno … Ja, pa so bili. Ko so delali z Nemci …

TINA NORSKI

Rad bi povedal …

MIČO GIBSON

Kaj pa, če …

TINA NORSKI

Kaj?

MIČO GIBSON

Ne vem … Ampak se vam ne zdi sumljivo, da on odide tik pred akcijo … Lulat …

TINA NORSKI

Ne, zakaj?

MIČO GIBSON

Ravno danes se na tribuni uni tam na desni pojavi, tale nam pa pove, da isto ni od tukaj …

TINA NORSKI

A da bi ona dva sodelovala?

MIČO GIBSON

Ni nujno, je pa možno.

ARNOLD JASTREB

Čakte, dajmo sestavit malo, kaj vemo o njem. Tak da glup zdej ni?

MIČO GIBSON

Hja, določene poteze ma. Nasploh … Saj sploh ne vem. Pa še možno je …

TINA NORSKI

Dajmo rečt, da ni, ampak, da je pač zmeden zaradi kulturnih razlik.

MIČO GIBSON

Pa se ne bi v teh petindvajsetih letih že navadil?

ARNOLD JASTREB

Dobro, tak da je glup. Keri je za, naj dvigne roko.

(Vsi dvignejo roke.)

ARNOLD JASTREB

Kaj še vemo?

TINA NORSKI

Ime mu je Pascal Jensen …

ARNOLD JASTREB

A vam Jensen zveni dansko?

MIČO GIBSON

Ne vem …

ARNOLD JASTREB

Ja, kaj pa pol arabsko?

MIČO GIBSON

Isto, ne vem.

TINA NORSKI

Zakaj bi nas pa izdal?

MIČO GIBSON

Nikoli ni ničesar namignil.

ARNOLD JASTREB

A si že slišu kdaj za terorista, ki bi vnaprej napovedal, kaj bo nardil?

MIČO GIBSON

Pa da bi to načrtoval petindvajset let?

ARNOLD JASTREB

Take stvari ne nardiš z danes na jutri. To traja. To je postopek. Za to rabiš en tak fejst plan.

TINA NORSKI

Petindvajset let … In dvajset let, da nam tako stvar skriva … Ne vem … Pač je malo čudno …

ARNOLD JASTREB

Oreng je čudno … Tak da glasujemo, da je čudno? Vsi za?

(Jastreb in Gibson iztegneta roke, drugi, kolikor se pač da. Tina okleva, ne ve, če bi ali ne bi.)

ARNOLD JASTREB

Sva v večini.

MIČO GIBSON

Lej, pira se ni niti dotaknil …

ARNOLD JASTREB

Pa vesta, kdo ne pije? Taki ko oni muslič.

TINA NORSKI

Res nikoli ni bil pretiran pivec …

MIČO GIBSON

Zadnjič pri meni isto ni hotel pira, pa sem mu ponujal …

ARNOLD JASTREB

Saj to!

TINA NORSKI

Pa dobro, v bolnici piti pir … Malo je mimo, a ni? Da tam nekomu želodec pumpajo, ti pa v sosednji sobi s pirom v roki.

MIČO GIBSON

En pir na dan odžene zdravnika stran … Čakaj, mogoče pa zato ne hodijo na vizite ...

ARNOLD JASTREB

Zresni se, bolj pomembne stvari mamo.

(Tišina.)

ARNOLD JASTREB

Kaj bomo zdaj, a je islamist ali ni?

MIČO GIBSON

Ekstremist.

TINA NORSKI

Mislita islamski ekstremist.

(Mičo Gibson dvigne roko, z njim Jastreb, Tina zopet okleva, nazadnje dvigne roko, ker ve, da bi bila preglasovana.)

ARNOLD JASTREB

Terorist torej. Kaj pa čmo zdej?

MIČO GIBSON

Jaz sem le teoretik. S takimi rokami se ne smem naprezat.

TINA NORSKI

Dve rimski mamo, ne?

ARNOLD JASTREB

Ja, dve sem zrihtal.

MIČO GIBSON

A damo pol ena ena?

ARNOLD JASTREB

Kaj ena ena? Jebeš tekmo, bomo drugič stavili na rezultat, no, zdej je treba prvo nekaj nardit.

MIČO GIBSON

Pa ne, bumbar, boš ti enga, pa jaz enga?

ARNOLD JASTREB

Kaj ti enga, jaz enga?

TINA NORSKI

Sprašuje te, če bo vsak enega streljal
…

ARNOLD JASTREB

Ja, saj ti itak ne moreš, ko si impotenten.

MIČO GIBSON

To pa ne! O, ne! To pa dela! Strelja ko brzostrelka.

TINA NORSKI

Kretena! Kaj zdaj?

ARNOLD JASTREB

Ja, bom pol jaz onga terorista, ti dej pa Pascala.

TINA NORSKI

Zakaj pa ne bi ti Pascala?

ARNOLD JASTREB

On je take nižje rasti, ne, jaz pa sem malo višji. Mu bo šlo vse nad glavo mimo.

TINA NORSKI

Jaz sem pa ženska in imam prednost, tak da je Arabec moj.

MIČO GIBSON

Lejta, bom jaz to zriktal. Keri ma kovanec?

ARNOLD JASTREB

Jaz ti svojga ne dam. Rabim za kavo v avtomatu.

MIČO GIBSON

Daj sem, vrag mali.

ARNOLD JASTREB

Ja, pol pa ne bom mel. Bi te rad vidu v vrtcu, ja, ko prideš v to norišnico brez kave. Pa sej bom tepu otroke, ko Chuck Norris.

TINA NORSKI

Kdaj pa je Chuck Norris tepel otroke?

ARNOLD JASTREB

No, dej … Ziher je …

(Tina Norski seže v žep, izvleče kovanec in ga pomoli Gibsonu.)

MIČO GIBSON

Hvala. Tina. Slika ali cifra?

ARNOLD JASTREB

Zakaj pa ma ona na izbiro?

TINA NORSKI

Daj, pa saj je petdeset−petdeset, kaj ma veze.

(Mičo Gibson meče kovanec v zrak, zavrti se pet, šest, morda celo dvestokrat, ga ujame in počí z veliko silo na svojo roko, povezano in v gipsu.)

ARNOLD JASTREB

Pohanga satana, pa marelo …

TINA NORSKI

Jes! Jaz mam Arabca.

ARNOLD JASTREB

To sta mi nastavila …

MIČO GIBSON

Fer je fer. Zgrabi orožje, pa se pripravi. Oba se dajta. Bom jaz vodil napad. Tina na levo, Arnold marš na desno!

(Tina pograbi svojo rimsko svečo in se postavi na rob tribune in drži proti sosednji tribuni, proti Arabcu. Jastreb se z rimsko svečo postavi proti stopnicam, ki vodijo na tribuno, kjer so oni. Skrbno pripravi vžigalnik. Vnovično rjovenje na tribunah. Domači v napadu. Prenos žoge iz centra na desno krilo. Driblanje Muhabherovića. Vuvuzele, drenje in vzklikanje čedalje bolj prisotni. Žoga tik ob kazenskem prostoru na desni strani, visoka podaja v kazenski prostor na glavo za Voharja in gooool! Veselje na tribuni, napovedovalec kriči v mikrofon (iz offa): Vohaaaaar! *Neizmerna sreča vseh, le štirih prisotnih ne, ker imajo pomembnejše delo. Ostali trije so Tina, Mičo in Arnold, ki so pripravljeni na operacijo. Med vsem vrvežem pride s stranišča Pascal, ki se vrača po stopnicah na tribuno.)*

ARNOLD JASTREB

Alo, alo, mam svojega na oki!

MIČO GIBSON

Stend baj! Tina, poročaj o situaciji!

TINA NORSKI

Mam ga!

MIČO GIBSON

Arnold, na moj znak! Čakaj … Čakaj … Čakaj .. Zdaj!

(Arnold Jastreb poskuša prižgati vžigalnik, ta mu nagaja.)

ARNOLD JASTREB

Dej, miška, dej, prosim te, ne mi zdej zatajit …

(Po nekaj poskusih se le vžge, pomoli ga nad rimsko svečo, jo zapali in drži direktno v Pascala.)

Tina!

TINA NORSKI

Vrzi!!

(Jastreb ji vrže vžigalnik, ona ga ujame, prižge rimsko svečo in jo nameri v Arabca.)

PASCAL JENSEN

Arnold, kaj delaš?

ARNOLD JASTREB

Evo vam tole vraga!!

(Iz obeh rimskih sveč začnejo leteti izstrelki. Iz ene proti Pascalu, ki pa mu švigajo mimo direktno čez glavo. Iz druge proti sosednji tribuni. Pascal se prestrašen skrije za stopnišče, brez pretiranih prask. Celoten stadion se prebudi kakor sršenje gnezdo, ampak tokrat ne z veseljem, temveč v totalnem kaosu in paniki, letanje ljudi naokoli, iskanje izhodov, tek in naglica (v bistvu sploh ni gromozanske razlike med dogajanjem na tribuni pred streljanjem in zdaj, kaos je vladal zmeraj). Ljudje se razletijo na vse strani. Tudi Arabec se pobere in beži.)

MIČO GIBSON

Sta ju?

ARNOLD JASTREB

Jaz ga nisem.

TINA NORSKI

Ne vem, iskreno. Tele so kar malo nevarne, ker jih meče gor ob vsakem strelu.

ARNOLD JASTREB

Niso švoh tele … Moram eno par takih nabavit. Tko, za sosedovga psa, pa za cestne huligane isto.

TINA NORSKI

A tvoj je živ?

ARNOLD JASTREB

Kaj vem. Po mojem ja. Je pa šel.

MIČO GIBSON

Glavno, da smo ju odgnali!

TINA NORSKI

Ja, mislim, da ja.

MIČO GIBSON

Odlično!

ARNOLD JASTREB

Čemu pa tak preplah?

TINA NORSKI

Ne vem. Mogoče bežijo za njim.

MIČO GIBSON

Bili so slepi, a zdaj vidijo. In to zaradi nas. Bravo!

ARNOLD JASTREB

Heroji!

(Zatresejo se tla. Leva tribuna se čedalje bolj ziba od teka in norije paničnih Blankosov, ki odvržejo bakle, zaneti se požar. Tribuna se začne ugrezati in razpadati, nato se začne rušiti. Totalna norišnica. Grozen hrup razpadanja betona in ostalih materialov, kričanje in vreščanje ljudi. Oni trije osuplo gledajo dogajanje. Obstojijo.)

ARNOLD JASTREB

Ampak malo pa pretiravajo, se vam ne zdi? Tak kraval, in to zaradi enga Arabca.

TINA NORSKI

Ne vem. Čisto so znoreli.

MIČO GIBSON

Ljudje so ovce.

(Sedaj se vse tribune naglo ugreznejo. Tista, na kateri je stal Arabec, se popolnoma zruši, direktno na skoraj celotno delegacijo agentov varnostne straže.)

ARNOLD JASTREB

Ej, počasi! Ne vsi na eno stran hkrati! O, krščen matiček …

(Zagleda tisto tribuno.)

Straža …

TINA NORSKI

Arnold, mislim, da ste preveč šparali na materialu …

(Gledajo, kako ljudje umirajo, zakopani pod betonom in železjem.)

ARNOLD JASTREB

Obesili nas bodo …

MIČO GIBSON

A se še komu vrti?

TINA NORSKI

Mogoče … malo.

MIČO GIBSON

Meni se kar v obe smeri.

TINA NORSKI

Arnold …

ARNOLD JASTREB

Jaz … Bil sem izvajalec, ne arhitekt …

MIČO GIBSON

Zrušili smo celo … Usest se moram.

(Vsi trije se usedejo, Mičo je sedel že prej. Leva tribuna v ruševinah. Mimo njih se priplazi Blanko ves ubog, ranjen in s težkim korakom.)

BLANKO

Sranje! Sranje! Vidite zdaj …

(Zakašlja.)

Glejte to! Glejte, kaj ste storili! Bedaki!

ARNOLD JASTREB

Ne, saj to nismo mi … Ne, kje pa … to smo, so … Klinc, pa vse, rešili smo vas pred bombo, kaj bi zdej rad?

BLANKO

Rešili?! Rešili! Klinc, lej to! Lej, kaj ste nardili! Pa sem vam lepo rekel … Da ne bo sranja … A ne, oni rinejo v sranje. Z nosom not! Budale svetovne! Oni grejo pa …

ARNOLD JASTREB

Ja, če ne bi, bi pa oni razstrelil vse skupaj! Mi smo zbrali manjše zlo. Moral bi biti hvaležen, da si še tu! Če ne, bi un terorist …

MIČO GIBSON

Terorist in kvizling!

ARNOLD JASTREB

In kvizling bi vse zradirala.

BLANKO

Kaki terorist? Kaki kvizling? Vi ste čist zmešani!

ARNOLD JASTREB

Ja, uni Arabec, ne … Tam, čez! Četrta vrsta, sedež štiriindvajset!

BLANKO

Kaj, čist na desni? Pa to je od Hansena brat!

ARNOLD JASTREB

Od kerega Hansena? Našega Hansena? Igralca?

BLANKO

Ja! Pa niti Arabec ni, če je iz Danske!

MIČO GIBSON

A zdaj so pa naenkrat vsi iz Danske …

ARNOLD JASTREB

Meni fris ni lih na Danca potegnil. Bolj na nekega tam iz Bližnjega vzhoda …

BLANKO

Če je tip posvojen! Saj je Hanzi govoru o tem v intervjuju včeraj za četrti kanal! Res, ta pravi navijači!

ARNOLD JASTREB

Pa ma zeleno karto?

BLANKO

Zeleno karto … Če je EU …

TINA NORSKI

Kaj pa tisto orožje? Pa žice …

BLANKO

Štrikal je hudič! Ko je živčen, štrika! Jaz sem pol šel preverit, če je kaj na tem, kar pravite, da je kao neka grožnja … Sveta Marija Pomočnica … Saj … Ne vem … Prideš navijat, kot patriot in pol se ti to zgodi … Jaz osebno bom poskrbel za dosmrtne!

TINA NORSKI

Res nas bodo še obesili …

MIČO GIBSON

V Sloveniji dobiš največ petintrideset.

BLANKO

Ne! Za vas se bom temeljito potrudil …

ARNOLD JASTREB

Ne, ne boš se.

BLANKO

Prosim?!

ARNOLD JASTREB

Saj si ti isto vpleten v zadevo.

BLANKO

Jaz?! Kako sem pa jaz vpleten v tole vaše sranje?!

ARNOLD JASTREB

Ja, kdo pa nam je prodal tele rimske sveče?

BLANKO

O, ti baraba!

(Blanko se zapodi v Jastreba na vso moč, kar je še premore, začne se siromašen pretep, vsi brez pravih udarcev in resne moči. Po stopnicah pride Pascal, v rokah ima nož. Ko ga zagledajo, otrpnejo.)

TINA NORSKI

O, lej, Pascal … Živ si …

PASCAL JENSEN

Vsakega posebej … Po vrsti … Bom zaštihal, norci!

ARNOLD JASTREB

Ne, Pascal … Dejmo se pogovorit …

PASCAL JENSEN

Si ti normalen? Da streljaš v mene!

ARNOLD JASTREB

Ne, veš, samo za nesporazum gre …

TINA NORSKI

Pascal … Odloži nož …

MIČO GIBSON

Nožek! Odloži nožek, misli!

(Pascal se jim približuje.)

Pusti, da si ne boš še kaj naredil! To je dokaj ostro!

(Na Pascalovem čelu se pojavi rdeča pika.)

PASCAL JENSEN

(Jastrebu.)

Ti prvi!

ARNOLD JASTREB

Pa saj mi smo prijatli, nismo? Malo smo se hecali … Ni tako, družba? Neslana šala. Lej, kolko smo skup dali stvari skozi, ti pa zdaj tak nad nas …

PASCAL JENSEN

(Bolj težko mu gre z jezika.)

Ko te jebe!

ARNOLD JASTREB

Ne, resno, Pasko, daj no, saj veš, kako je … Ni treba zdaj tega … Samo vdihnimo vsi, pa bo, ne? Lej, ta stvar je nož.

TINA NORSKI

Nožek

ANROLD JASTREB

Nožek in s tem se lahko kdo od nas še poškoduje, mi pa nočemo, da se kdo resno poškoduje ali?

PASCAL JENSEN

Så Falder Der Brænde Ned.

ARNOLD JASTREB

Ne razumem te … Daj, še enkrat …

PASCAL JENSEN

Så Falder Der Brænde Ned!!

ARNOLD JASTREB

Ja, prav imaš! Povsem prav, Paskal. To, kar si rekel … Le počasi … prosim … Počasi.

(Arnold Jastreb se skrije za Tino in za Miča, Pascal jih gleda z vso severnjaško barbarskostjo iz davnih stoletij, polnih sovraštva, mraza in pustošenja.)

MIČO GIBSON

Tina …

TINA NORSKI

Kaj?

(Rdeča pika je zdaj tudi na Tininem čelu.)

MIČO GIBSON

Se mažeš ti s kakim rdečim pudrom?

TINA NORSKI

Kaj?

MIČO GIBSON

Gledaš bollywoodske filme pa te indijske?

TINA NORSKI

Kaj je s tabo narobe?

MIČO GIBSON

Vprašam, ker maš eno rdečo piko na čelu.

TINA NORSKI

Piko?

(Ga pogleda.)

A veš, da jo maš tudi ti?

(Razgledata se naokoli. Sedaj imajo vsi na čelu rdečo piko. To dojame tudi Pascal, ki se potipa za čelo. Vsi se obrnejo proti igrišču, da bi našli vir, iz katerega prihajajo te rdeče pike in na drugi strani na tribunah

zagledajo par agentov VŠ. Zavejo se situacije. Pascalu pade nož iz roke. Vsi obnemijo, oblije jih znoj in strah se jim naleze na obraze.)

ARNOLD JASTREB

(Močno krili z rokami.)

Pobje! Ne, čakte, pa saj mi smo … Mi smo vaši! Lejte, bomo …

(Se zravna, postavi roko na prsi, strmi pokončno in v slovesni drži. Začne peti.)

Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan!

(Kratka pavza.)

Da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan.

(Drugi se mu pridružijo v petju, tako kot on v slovesni drži, z roko na prsih, čedalje glasneje in bolj obupano.)

Da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo … Ne vrag, le sosed bo mejak!

(Nekdo vrže petardo, ta poči. Tema.)

Konec.

2 Dramaturška primerjava z dramsko pisavo Matjaža Zupančiča

2.1 UVOD

Za dramaturško primerjavo svojega teksta *Takrat padejo polena* sem izbral bazo dramskih stvaritev Matjaža Zupančiča, ki je močno vplivala na oblikovanje lastne dramske pisave in je pustila globok vpliv na način pristopa h komediji in k uporabi absurdnih elementov za vzpostavitev dramske strukture. Z Zupančičevim delom sem se prvič spogledoval že v srednji šoli, kjer smo v sklopu predmeta zgodovina in teorija gledališča in filma za maturitetni izpit prebirali njegovo dramo *Goli pianist ali Mala nočna muzika* (Matjaž Zupančič, 2000). Že ob prvem branju sem zaslutil, da je vsakdanji dialog, iz katerega se rodijo absurdne situacije in se iz tega posledično nanizajo neverjetne zgodbe, izjemno domač, nakar sem povsem naravno začel podoben stil dialoškega pisanja inkorporirati v svoj dramski pristop. Seveda pa moj namen pisanja ni želja po kopiji zupančičevskega sloga, temveč razvoj lastnega dramskega sveta, kjer logika absurda ne temelji na absurdu samem, temveč na absurdu kot posledici stvari in procesov, ki so že ustaljeni in povsem navadni.

Namen primerjave obeh dramskih slogov je razumevanje uporabe vsakdanjega dialoga in absurdnih elementov ter komičnosti za razvoj dramske zgodbe in sporočila znotraj teh dveh podobnih, a kljub temu različnih pristopov k dramskemu pisanju s poudarkom na vplivu zupančičevske pisave na mojo dramsko pisavo, specifično v sferi komedije.

Analiza in primerjava obeh dramskih pisav je razdeljena na tri dele. V prvem delu bi rad predstavil, kaj so elementi in prvine Zupančičevega dramskega pisanja. V drugem delu bom predstavil, kakšna so moja lastna nagnjenja v dramskem pisanju na primeru avtorskega besedila *Takrat padejo polena.* V tretjem delu bom predstavil primerjavo med obstoječimi Zupančičevimi dramskimi deli in svojim besedilom, kako se njegov vpliv pozna v mojem pisanju, kakšni so konceptualni prijemi in konteksti, ki naju kot avtorja zanimajo, povezujejo in ločujejo.

2.2 TERMIN: ZUPANČIČEVSKO

Matjaž Zupančič je nagrajen režiser, dramaturg in pisec, ki se lahko pohvali z nagradami na vseh treh področjih (za pet avtorskih dramskih besedil je dobil Grumovo nagrado). Gledališko režijo in dramaturgijo je študiral v Ljubljani in Londonu. Kot pisec se je najprej (poleg so-pisca Gorana Gluvića) pojavil s svojim prvencem *Hardcore* (1984). Drama, ki se morda

nekako najbolj odmika od klasičnega pojmovanja zupančičevske pisave, je bila uprizorjena v sklopu gledališča Glej, ki ga je takrat tudi vodil. Špela Košutnik v svoji diplomski nalogi omenjeno dramo uvrsti v Zupančičevo »anarhistično« obdobje. Čeprav to zgodnje obdobje za razliko od kasnejših prijemov še ne rojeva tolikšnega zanimanja za dialog, se sam občutek za elemente absurda kaže predvsem v gibu in strukturi zapisanega, ki leži daleč od aristoteljanske strukture. V zgodnjih osemdesetih ga je v skladu s takratno prodorno alternativno kulturo, o kateri govori tudi Barbara Orel v znanstveni monografiji *Prekinitve s tradicijo v slovenskih uprizoritvenih umetnostih 1966–2006* (čas delovanja skupin Borghesia, FV 112/15 …), zanimalo predvsem fizično, agresivno gledališče, kar sovpada s takratno umetniško sfero in z njenimi pogledi. »V igri je bilo vzpostavljanje novih družbenih skupnosti, ki so v sfero vsakdanjega življenja vpeljevale nove življenjske sloge.« (Orel 98)

S klasičnim gledališčem se znova zbliža konec osemdesetih oz. v začetku devetdesetih let, ko leta 1989 napiše svoj samostojni prvenec, psihološko dramo *Izganjalci hudiča*. S tem se tudi začne oblikovati njegova dialoška pisava, ki sedaj pri njem prvič postane nosilec zgodbe in se tako odmakne od fizičnega gledališča in alternative, v zaledju katere je deloval poprej. Leto pozneje se prvič spusti v sfero komedije, kjer začne graditi na svojem prodornem humorju, tokrat skozi grotesko in absurd. V istem desetletju izda še psihološki drami *Nemir* (1993) in *Vladimir* (1998) ter fantastično igro *Ubijalci muh* (1999), skozi katero se s pomočjo absurdnih prijemov začne oblikovati bizaren humor.

Leto pozneje napiše *Goli Pianist ali Mala nočna muzika* (2000), ki je podnaslovljena črna komedija oz. družbena satira. Drama je polna absurdnih nizov dogodkov in situacij, ki so namerno nesmiselni in odkrito poskušajo izvabiti humor, nekaj, kar se pri Zupančiču sedaj prvič razločno pojavi. Naslednja drama, ki jo napiše, je *Hodnik* (2004). Tokrat se spet nekoliko odmakne od žanra komedije in se preseli k psihološkemu trilerju, kar pa ne pomeni, da se elementi komičnega povsem porazgubijo, temveč se prelevijo predvsem v groteskni humor, ki je uporabljen za način pripovedovanja in ne namen pripovedovanja. H komediji se vrne z dramo *Bolje tič v roki kot tat na strehi* (2004). Že sam naslov nam ponuja komično parafrazo na slovenski pregovor »bolje vrabec v roki kot golob na strehi«. Kar se tiče same vsebine, Tomaž Toporišič v znanstvenem članku *Dekonstrukcije nasprotja med reprezentacijo in prezentacijo...* zapiše: »V njegovi črni komediji Bolje tič v roki kot tat na strehi (2004), v kateri se slog Montyja Pythona sreča s slogom Harolda Pinterja, liki delujejo kot roboti, ki proizvajajo vrsto ponovitev, ki se končajo v nenavadnem občutju črne komedije z uporabo besedišča psihiatrije in nevrologije.« (Toporišič 67)

Zupančič nato nadaljuje svoje pisanje z nizom komedij, ki so predvsem črne narave, oz. nosijo vlogo družbene satire. Tako si sledijo dramske igre *Igra s pari* (2005), *Razred* (2006), *Reklame, seks in požrtija* (2008), *Shocking Shopping* (2011), *Vorkšop na Moljera* (2013), *Pesmi živih mrtvecev* (2014), *Prehod* (2015) in pa *Te igre bo konec* (2025). Vse kaže, da se je čez čas Zupančič čedalje več posvečal pisanju komedij, ki pa izhajajo iz podobne logike, ki jo je gojil že v zgodnjih obdobjih. Tako raziskuje različne žanre in uporablja različne tehnike pripovedovanja – »od hiperrealizma do misterijev in trilerjev, od neposrednega prikazovanja resničnosti do absurdnega pa tudi nenavadno poetičnega.« (Toporišič 67)

Z izrazom zupančičevsko tako imenujemo nekaj, kar je predvsem v stilu podobno Matjažu Zupančiču. Skozi svoj opus se v veliki meri ukvarja s tesnobo in paranojo, z intimo in vdorom v le–to, z birokracijo, absurdom, s črnim humorjem, kapitalizmom in z medijskim svetom, nasiljem, nadzorom … (Pezdirc Bartol 132)

2.3 REFLEKSIJA: TAKRAT PADEJO POLENA

Takrat padejo polena [2] je avtorsko dramsko besedilo, ki je postavljeno na periferno okolje v Sloveniji, v alternativni čas in prostor, ki sta podobna dejanskemu življenju z majhnim preobratom: država je ustanovila tajno policijo VŠ, neke vrste urad oz. agencijo za preprečevanje ilegalnih migracij, modelirano po agenciji ICE (U.S. Immigration and Customs Enforcement), ki deluje v Združenih državah Amerike. Omenjena agencija je v ZDA nastala v času administracije Georgea W. Busha, večje pristojnosti pa je dobila v času administracije Baracka Obame in Joeja Bidna. Poprej je bilo delovanje agencije usmerjeno predvsem v sodelovanje z mejno policijo, kjer so obravnavali in deportirali ilegalne migrante, nakar je po prihodu Donalda Trumpa v Belo hišo agencija dobila še dodatne zadolžitve – agenti so začeli preganjati ilegalne prišleke znotraj države, ne glede na to, koliko časa so že dejansko bili v državi in kako dolgo so sestavljali del ameriške družbe in industrije. Število agentov in deportacij se je tako podvojilo, včasih brez dejanske utemeljitve pri posameznih izvajanjih deportacij. (Shah)

Za dobesedni prevod fraze (v naslovu dramskega besedila) sem se odločil, ker deluje kot literarni podaljšek osrednje teme drame: ksenofobije. S tem sem že v sam naslov vnesel nekaj tujega in neobičajnega: upokojenci nerazumno interpretirajo Pascalovo ozadje in to dojemajo kot grožnjo. Naslov bralca/gledalca takoj postavi v pozicijo srečanja z neznanim. Poleg tega

[2] Så Falder Der Brænde Ned – dobesedni prevod iz danščine, slovenska ustreznica bi bila »vrag je vzel šalo«.

se na ravni konkretne zgodbe izmišljeni frazem lepo dopolnjuje s slovenskim frazemom »(nekomu) metati polena pod noge«.

V drami nastopi pet dramskih oseb: Arnold Jastreb, Tina Norski, Mičo Gibson, Pascal Jensen in Blanko. Ker je slovenski politični prostor v tej realnosti izrazito uperjen proti tujcem, so dramske osebe postavljene v konflikt, kjer se želijo v dobri veri in kot vestni vršilci državljanske dolžnosti za dobro sodržavljanov zoperstaviti domnevnemu teroristu, ki pa v resnici ni ne zlonameren ne nevaren. Drama ima klasično, aristoteljansko dramsko strukturo. Dialog je hiter in se hitro izmenjuje, večino časa gre za običajne vsakdanje pogovore, ki pa znajo biti čedalje bolj absurdni, a nič bolj kot tisti, ki jih imamo mi v svojem vsakdanu. Zgodba poteka predvsem na dialoški ravni, zelo malo je režijskih napotkov in didaskalij, za uprizarjanje takega besedila je nujen natančen tempo in način izvajanja, predvsem zaradi humorja, podobno, kot je recimo ob uprizoritvi komedije Sumljive osebe Branislava Nušića v gledališču Koper za gledališki list zapisal Jure Karas. (Karas 4)

Med pisanjem sem gojil občutek, da pišem farso, medtem ko sem se v resnici spogledoval s komedijo, predvsem zato, ker je pisanje bilo impulzivno in nisem imel povsem razdelano, kako naj pišem. Idejo za tovrstno obliko dialogov in dramskih oseb sem dobil predvsem ob gledanju slovenskih televizijskih nanizank, kot je npr. *Naša mala klinika* (2004). Tako sem želel zaobjeti dva koncepta – razvedrilno noto in družbeno satiro, ki nekoliko bralca/gledalca tudi zbode zaradi tega, kar je v ozadju. Gledamo torej štiri upokojence, prisrčne antiheroje, ki sami po sebi niso zlobni, a so vodljivi in naivni. Osrednja tema drame je ksenofobija. Namerno sem se želel izogniti moraliziranju, saj nisem želel podati političnega komentarja, temveč sem želel naslikati situacijo, v kateri se lahko znajdemo kot dobronamerni posamezniki znotraj večjega kolektivnega telesa: države, sistema, ideologije, religije …

Za dogajalni prostor sem izbral nogometni stadion, v času nogometne tekme. Sam prihajam iz okolice Murske Sobote, kjer je nogometna kultura močno povezana s splošnim življenjem ljudi v naši regiji. Tako je recimo navijaška skupina, ki je v drami poimenovana z imenom Blankosi, direktno povezana z dejansko navijaško skupino, s podporniki nogometnega kluba NŠ Mura v Murski Soboti z imenom Black Gringos. Ker pa sem se moral izogniti vlogi zbora (kakor so recimo tisti v antičnih dramah), sem celotno skupino navijačev zaradi ekonomičnosti (v mislih ob pisanju imam vedno zmožnost enostavne uprizoritve) zreduciral le na enega predstavnika z imenom Blanko. Ob tem sem želel določene značilnosti takih navijaških skupin iz stereotipne nasilne množice, ki povzroča težave, obrniti na glavo. Tako je Blanko ena izmed bolj razumnih in mirnih dramskih oseb, ki se pojavi v komediji in večkrat

drži pozicijo razuma – neke vrste obrat glede na dejansko življenje. Funkcija nogometne tekme mi je omogočila postaviti situacijo dramskih oseb v vsakdanji prostor, kjer lahko znotraj odnosa posameznika do množice nastane fenomen, ki mu rečemo fenomen črednega nagona množice.[3] Nogometni stadion deluje kot katalizator fenomena: racionalna osebnost posameznika se izgubi, zavlada kolektivna moč množice, v tem primeru je to skupina upokojencev, ki se podredi politični in kulturni paranoji, ki vladata v njihovi državi. Tako se pojavi pogum dramskih junakov že znotraj skupine, ki jo tvorijo, z dodatnim ojačevalcem iz okolice – ostali nogometni navijači.

Tina, Arnold, Pascal in Mičo so upokojenci. V to starostno skupino sem jih postavil predvsem iz dveh razlogov: komična funkcija in njihova pozicija v družbi. Kot upokojenci ne tvorijo več aktivnega dela družbe, ki bi z delom doprinašala družbi, zato se skozi svojo psihologijo liki spopadajo z vprašanjem lastne koristnosti – eden izmed prikritih razlogov, zakaj se odločijo za svoj akt v sumu na terorizem.

Absurd se v drami gradi postopoma. Ne gradi se z vdorom zunanjih absurdnih situacij temveč v sosledju pogovorov, ki si sledijo znotraj skupine dramskih oseb. Dramski svet sam po sebi deluje precej realistično, tudi dialog deluje naravno in ljudsko. Absurd nastane šele v sosledju logičnih sklepov, ki postajajo vedno bolj neutemeljeni in vodijo do čedalje bolj absurdnih nadaljnjih sklepov, ki posledično vodijo v nerazumna dejanja. Tukaj ne gre za vdor absurda kot postavitev presečišč zgodbe, temveč za gradnjo absurda kot končnega produkta (ne)logičnega sklepanja. Posamezni sklep tako ni absurden, temveč to postane šele v kontekstu skupka ostalih sklepov, ki se med sabo komajda povezujejo. Ti sklepi izhajajo predvsem iz neinformiranosti, paranoje in nerazumevanja procesov v družbi. S tem dramskih oseb ne moremo označiti za neumne, saj vsako stvar logično procesirajo – a kljub temu pridejo do napačnih sklepov. O takšnih absurdnih postopkih govori tudi Martin Esslin v svojem znanstvenem članku The Theatre of Absurd, ki je bil objavljen v reviji The Tulane Drama Review: »(Drama) razkrije iracionalnost človekovega stanja in iluzijo o tem, kar smo mislili, da je njegova očitna logična struktura.« (Esslin 12)

Absurd se zato gradi počasi, sprožilni moment tiči v trenutku, ko se dramskim junakom zazdi, da na nasprotni tribuni sedi sumljiva oseba. Ozadje sprožilca pokriva funkcija Varnostne straže, ki seje strah in ksenofobijo med ljudi, za kar so dovzetne tudi dramske osebe. Tako se

[3] »V množici je posameznik zrno peska med preostalimi zrnci peska, nad katerimi po mili volji gospodari veter.« (Le Bon 39)

v njih sproži paranoja, ki počasi logično sklepanje prelevi v sosledje napačnih/absurdnih odločitev – nazadnje to privede do nasilja:

> »Zanima(l) me je zločin, storjen iz stiske; iz strasti /…/ Seveda pa je imelo moje ukvarjanje s problematiko nasilja več faz. Začelo se je z Izganjalci hudiča; v tej igri me je zanimalo nasilje določene skupine ljudi nad posameznikom. /…/ Obsedlo me je vprašanje, zakaj je drugačnost moteča.« (Zupančič 1999, str. 919)

K humorju prispevata tako absurd kot jezik. Komika je predvsem karakterna, verbalna in situacijska. Najprej se vzpostavi skozi jezik in nato skozi karakterje. Čeprav je v besedilo vstavljenih veliko posamičnih šal, velika mera humorja izhaja iz tega, da liki vztrajajo pri lastni logiki. O tem razpravlja tudi Bergson v filozofskem delu *Smeh: Esej o pomenu komičnega* (1900). Arnold Jastreb je dober primer dramske osebe, ki postane mehanska in neprilagodljiva in s tem postane smešna: ne odstopa od svoje ideje, da je tujec terorist, treba ga je odstraniti … Takšni vzorec se pri njem (in drugih) znova in znova ponavlja in zato deluje čedalje bolj komično in absurdno. (Bergson 9-18)

Govorica je naravna, zavestno so vstavljene besedne igre, prekinitve, pregovarjanje … Tako je dialog v stalnem pogonu. Govor leži na pogovorni ravni, z vdorom narečij, lokalnih fraz in rečenic. Predvsem nas postavi nekam v ruralno okolje in ustvarja določen tip atmosfere, ki bi jo doživljali na periferiji. Nekatere replike in anekdote so v celoti prenesene iz dejanskega življenja. Slog replik je prilagojen za vsako posamično dramsko osebo.

Dramski karakterji so že v začetku pisanja izhajali iz določenih karakterizacij. Arnold Jastreb izhaja iz karakterizacije napuha, pretirane samozavesti in skopuha. Mičo Gibson ima karakterizacijo hipohondra, paranoika in skeptika. Tina Norski, edina ženska, ki nastopi v drami (naključje in ne zavestna odločitev), je najbolj temperamentna izmed vseh, najbolj nepredvidljiva in nekoliko cinična. Zadnji izmed upokojencev je Pascal Jensen, nekako najbolj empatična dramska oseba. Poleg tega je edini, ki etnično ne prihaja iz Slovenije, kar pozneje v drami pripelje do nekolikšne paranoje pri ostalih. Pascal nikakor ni neumen, je tišji od ostalih in umirjen.

Namen dramskega besedila je v prvi vrsti refleksija o tem, kako družba vpliva na naše delovanje in razmišljanje. Poleg tega gre za družbeno satiro, ki raziskuje funkcijo večje množice in njenih strahov, paranoje, težav in pogledov ter kako ti vplivajo na posameznika. Ob začetku pisanja besedila sama vsebina ni bila toliko aktualna, aktualna je postala šele pozneje, vzporedno ob političnem in družbenem dogajanju doma in v tujini. Farsični slog (v

resnici komedijo) sem izbral, ker ponuja zabavno funkcijo, hkrati pa se v ozadju za vsem humorjem prikazuje še nekaj drugega, kar ni površinsko in je del dejanske problematike našega sveta. S tem kot avtor ne zavračam zabavne funkcije besedila, katere namen je preprosto zabava, ampak si hkrati prizadevam za to, da pod vsem tem humorjem leži še druga plat sveta, ki ga ustvarjam: prekrit z banalnostjo, nesmisli in s kaosom vsakdanjih pogovorov in opravil, ki maskirajo procese in težave, o katerih neposredno ne želimo razpravljati. Zato sem si za pisanje izbral ravno obliko komedije in družbene satire:

> »Satira lahko deluje kot komični politični govor, vendar to ni politični govor. Zato namen satire, da s pomočjo norčevanja reformira politično telo, njena zahteva po iskanju resnice kot dejanje parhezije (govoriti resnico oblastem) in celo njen vpliv v resničnem svetu, je ne uvrščajo v področje resnih govornih dejanj političnih izjav in državljanskih akcij.« (E. Caron 157)

2.4 PRIMERJAVA Z ZUPANČIČEVSKO PISAVO

Če primerjam svoje dramsko besedilo z Zupančičem in njegovo pisavo, lahko zatrdim, da obstaja nekaj podobnosti in nekaj razlik. Ker je moje besedilo komedija, se bom osredotočil predvsem na primerjavo z njegovo pisavo znotraj omenjenega žanra. Obe pisavi se najbolj povezujeta v dialogu. Pri obeh so replike rezke, hitre in vodijo zgodbo od začetka do konca. Prav tako je ravno dialog tisti, ki pri obeh deluje kot glavno gonilo za ustvarjanje absurda in humorja. Poleg tega oba absurd gradiva postopoma. Navajam nekaj primerov replik iz Zupančičeve drame *Goli pianist ali Mala nočna muzika* (Zupančič 9):

> ADAMOVIČ: (Vljudno.) Kaj pa počnete v mojem stanovanju, lepo prosim?
>
> ŠKODLARIC: Kako, kaj počneva?
>
> ADAMOVIČ: Kaj pa je to za ena reč?
>
> VRHOVRC: To je Skodlarič.
>
> ADAMOVIČ: Ne, tisto zraven njega.
>
> ŠKODLARIC: Omara, človek božji.

Tukaj sledi še dialog iz mojega besedila:

> **ARNOLD JASTREB**
> Ti si čisto res iz Danske? S papirji pa vse? Maš pasoš doma?
>
> **PASCAL JENSEN**

Ja.

TINA NORSKI

Saj zdaj, ko pomislim, res maš tak malo čuden naglas.

ARNOLD JASTREB

V teh cajtih ma vsak drug pri nas nek naglas … Ni nas več pravih …

MIČO GIBSON

Ampak čakaj … Saj Danska ima višji BDP od Slovenije … Zakaj pa sta z mamo prišla sem?

PASCAL JENSEN

Tu je bolj toplo, pa več sonca imate.

Pri obeh se absurd skozi dialog razvija na podoben način: skozi nerazumevanje sogovorca, skozi banalne asociacije dramskih oseb in skozi nerazumne, a kljub temu nekako logične sklepe. Poleg tega pri obeh liki govorijo eden mimo drugega, zapletajo se v popolnoma nepomembne banalnosti, posledično to vodi v čedalje večji dramski konflikt, podobno, kot je ugotavljal že Patrice Pavis v teatrološkem delu *Dictionary of the Theatre: Terms, Concepts, and Analysis*. (Pavis 97)

Tako Martin Esslin v članku *The Theatre of Absurd* (1960) opiše razpad komunikacije kot eno izmed značilnosti gledališča absurda. Dialog je ponavljajoč, uporablja se klišejska govorica in govor brez prave pomembne vsebine. (Esslin 5)

Tako recimo poteka pogovor o minigolfu. Gre za povsem nepomembno zgodbo, za katero se zdi, da je Arnold Jastreb ne želi, a jo nujno mora povedati:

ARNOLD JASTREB

Ja, vsral sem se pač …

TINA NORSKI

Ja, doma al kje?

ARNOLD JASTREB

Ne … Na igrišču za mini golf.

TINA NORSKI

Na mini golfu si se vsral?

ARNOLD JASTREB

Ja malo sem preveč palco našponal … in se je pač zgodilo.

MIČO GIBSON

Kako palco?

ARNOLD JASTREB

Ja, za golf, ne? Sem malo preveč zategnu v ramenih pa se je sila dol prenesla.

MIČO GIBSON

In ti si se v hlače …

ARNOLD JASTREB

Ja, ne, nisem se, sej v tem je problem.

MIČO GIBSON

Čakaj, problem je v tem, da se ti nisi vsral v hlače …

Podobno je tudi v začetku pri *Golem pianistu*, kjer je pogovor med Jolando in Zinko v frizerskem salonu cikličen in ne vodi nikamor (Zupančič 1-4):

JOLANDA: A veš, da je bil Edi spet v Frankfurtu?

ZINKA: A res? Kdaj?

JOLANDA: Prejšnji teden.

Zdaj hoče pa še v Singapur.

ZINKA: Tam pa ne vem, če je varno.

JOLANDA: Saj samo hoče, a veš.

ZINKA: Bolj varno je, če gre še enkrat v Frankfurt.

JOLANDA: A ti nekaj povem? Samo ne povedat nobenemu.

ZINKA: Obljubim, samo da koga srečam.

JOLANDA: Ko je bil mlad, so mu bile všeč črnke.

ZINKA: A daj no mir? Kako pa to veš?

JOLANDA: Mu je parkrat ušlo.

ZINKA: Daj no mir.

JOLANDA: Črnke so za črnce, če mene vprašaš.

ZINKA: A ti je kaj prinesel iz Frankfurta?

Kljub temu se Zupančičev dialog nekoliko razlikuje od mojega. V Zupančičevih replikah je včasih mogoče zaslutiti več ciničnega podtona in neke vrste družbenega komentarja. Njegove dramske osebe govorijo veliko bolj uglajeno, morda celo pogovorno pravilno slovenščino. Njegov jezik je predvsem nevtralen, medtem ko sam uporabljam bolj lokaliziran jezik. Izbira lokaliziranega jezika izhaja iz namena prikazovanja ruralne identitete in splošne miselnosti ljudi, ki živijo na perifernih območjih.

Prav tako obstaja nekaj razlik v uporabi humorja v dialogu: Zupančič ga gradi predvsem iz intelektualnih paradoksov, retoričnih obratov in medsebojnega manipuliranja, medtem ko jaz gradim humor na ljudskem jeziku, improviziranih lažeh in na vsakdanjih situacijah. Poleg tega je ritem dialoga pri Zupančiču hitrejši. Če se naslonimo na dana primera, lahko opazimo, da so stavki pri Zupančiču krajši. Seveda je to povsem odvisno od posamičnih delov dialoga, ki jih izberemo, a če primerjamo dialog njegove komedije z mojim, bi nasploh lahko trdili, da je z izbiro in s preudarnostjo (ter seveda dolžino) replik bolj ekonomičen, kar lahko posledično vsaki repliki prinese dodatno težo in več pomenov:

> »Prav ritem oživlja posamezne dele govora. Razporeditev dialogov, uprizorljivost konfliktov, porazdelitev poudarjenih in nepoudarjenih ritmičnih mest ter pospeševanje ali upočasnjevanje izmenjav med liki – vse to predstavlja dramaturški postopek, ki ga ritem vsiljuje celotni uprizoritvi (Klein, 1984). Iskati ali odkriti ritem dramskega besedila pomeni hkrati iskati ali odkriti njegov pomen.« (Pavis, 331)

Ena izmed značilnosti, ki sem jo zagotovo prevzel od Zupančiča, je zelo specifična oblika komike in literarna tehnika – govoreča imena.[4] Primer dramske osebe s takim imenom je pri Zupančiču recimo Simon Luzer v *Vorkšop na Moljera* (2014). Gre za dramski lik, ki si želi režirati Molièrovega Tartüffa, a mu to ne uspeva preveč dobro, na kar namiguje že njegov priimek (looser pomeni v angleščini poraženec). Podoben primer najdemo tudi v mojem besedilu: Mičo Gibson z gipsom na roki. Ime namiguje na karakterizacijo hipohondrije. V nekaterih primerih gre Zupančič še dlje od dejanskih imen in uporablja konkretne karakterizacije: dramske osebe, kot so Neznanec (Padec Evrope, 2012), Mož v nogavicah (Shocking Shopping, 2011) …

[4] »Govoreča imena (angl. *speaking names*) imajo napovedno funkcijo: nakazujejo značajske lastnosti likov, posredno pa tudi žanr. Lahko napovedujejo njihova dejanja ali usodo, kadar pa so uporabljena ironično ali v nasprotju s svojim dobesednim pomenom, ta pričakovanja hkrati vzpostavljajo in spodbijajo.« (Howe 1)

V drami *Takrat padejo polena* je konec nekoliko neobičajno za komedijo otožen, nesrečen. To jo pripelje v območje črne komedije:

> »Žanr črne komedije je blizu tragikomičnemu. Komedija je le po imenu in prinaša pesimističen ter razočaran pogled na svet, celo brez tragične razrešitve. Vrednote so zanikane, igra pa se konča "dobro" le v ironičnem preobratu (tour de force).« (Pavis 34)

Absurdni sklepi dramskih oseb tako večajo konflikt, ki nazadnje pripelje do nasilnega dejanja, ki pa se obrne proti njim samim: njihova dejanja vodijo v zrušenje stadiona, s čimer sami postanejo »nevarni« in se za svoje dejanje na koncu znajdejo v poziciji »nevarnega«. In čeprav je konec odprt, si lahko predstavljamo, da jih ne čaka nič dobrega, ko se na njihovih čelih pojavijo rdeče pike. V svojih črnih komedijah Zupančič zaključi na podoben način: v drami *Goli Pianist ali Mala nočna muzika* Adamovič preide iz samostojne osebe v tisto, kar so želeli iz njega narediti njegovi sosedi. (Zupančič 42)

Poleg tega lahko dramo *Takrat padejo polena* označimo za družbeno satiro. To podzvrst lepo definira James E. Caron, ki jo v svoji študiji *The Quantum Paradox of Truthiness: Satire, Activism, and the Postmodern Condition* (2016) opiše kot najbolj javno izmed vseh komičnih zvrsti, zaradi vpletenosti razprave v javni sferi v določenem političnem telesu. Omeni še, da je satira izmed vseh ostalih podzvrsti komedije najbolj vpletena v državljanska vprašanja – »in zato najpogosteje vsebuje izvenbesedilne reference na aktualne družbene in politične dogodke.« (E. Caron 155)

Satira ima zmeraj dvojno funkcijo smešnosti in resnosti:

> »Paradoks satire, ki se na kvantnih ravneh obnaša kot svetloba – z dvojno naravo resnega in neresnega govora –, ji kljub postmodernemu stanju omogoča potencial za družbeni (tj. resnični) vpliv, ki močno presega druge oblike komične umetnosti.« (E. Caron 157)

In ravno s tem operira moja drama. Treba je bilo vzpostaviti površinsko komično situacijo, kjer dramske osebe znotraj njihove vsakdanje govorice tvorijo kontekst nesmislov in so zato smešne, celo zabavne. Za razliko od Zupančiča me ni toliko zanimal absurd, ki nastane zaradi absurda samega, temveč me je veliko bolj zanimala povsem vsakdanja logika, ki se hitro sprevrže v zmešnjavo nelogičnih sklepov. Pri delih *Goli pianist ali Mala nočna muzika* tako ni povsem jasno, zakaj si dejansko sosedi želijo Adamoviča oblikovati v svojega prejšnjega

soseda. Njihova logika je vzpostavljena vnaprej. Medtem se kolektivna logika karakterjev v moji drami gradi postopoma in počasi, iz enega samega dognanja, ki vodi v nova posledična dognanja. Pod vsem tem sta vstavljena podtekst ksenofobije in subtilna kritika sistema, ki trosi strah in sovraštvo (Vaška straža), kot referenca na ICE v Združenih državah Amerike. Podobno stori tudi Zupančič v drami *Goli pianist ali Mala nočna muzika*, z razliko, da se ne loti specifične organizacije ali političnega sistema. Njegova drama je naslovljena na malomeščansko družbo, kot kolektivno telo s svojo logiko, specifikami in z načinom življenja. Kar Zupančiču uspeva bolje, je subtilnost kritike, ki manj pronica iz nekih direktnih zunanjih referenc in več iz določenih dogodkov in pogovorov med samimi dramskimi osebami, ki izgradijo njegovo satiro. (Zupančič)

2.5 ZAKLJUČEK

Nedvomno lahko pritrdim, da je Zupančič vplival na izgrajevanje moje dramske pisave. Kljub temu moram poudariti, da zmeraj pišem impulzivno: najprej zapišem dialog, s tem se oblikuje situacija in nato podtekst besedila. Čeprav sta si najini pisavi v marsičem podobni, je pristop do tem nekoliko drugačen, še bolj pa se razlikujeva v načinu podajanja motivov in tem. Jaz več uporabljam absurd kot tehniko za vzpostavitev ideje in za vodilo do grajenja dramske strukture, medtem ko on uporablja absurd kot zakon, ki v osnovi velja v njegovem dramskem svetu. Prav tako Zupančič s svojo izpiljeno pisavo bolj ekonomično izbira replike in dialoge, ki tvorijo humor. V plasiranju komičnosti sva si sicer podobna, največje razlike tičijo v jeziku. Prav tako se Zupančič z jezikom preigrava bolj intelektualno, medtem ko moj jezik ostaja na ljudski ravni. Tako lahko zaključim, da je vpliv Zupančiča prisoten, predvsem na ravni raziskovanja kolektivnega razmišljanja in odločanja. Proces pisanja mi je pokazal, da se z uporabo humorja in absurda lahko raziskujejo družbeno občutljive teme. Uporaba humorja se je izkazala za učinkovito sredstvo pri prikazovanju in klasifikaciji ksenofobije, paranoje in družbenih predsodkov. To sem storil brez moraliziranja, gledalcu/bralcu sem omogočil lastno presojo skozi posamične humorne segmente, ki s pomočjo nesmislov postanejo rahlo groteskni in zato resni. Primerjava z Matjažem Zupančičem mi je omogočila analizo lastnega besedila in možnosti dramaturških postopkov ter kako operirati z njimi, kadar se lotimo podobnih konceptualnih idej. Tako pa cilj ni bil v posnemanju zupančičevskega sloga, temveč v nadgradnji lastne dramske pisave in strukture, ki se ukvarjata z družbeno satiro in s komedijo. S samim dramskim besedilom sem želel odpreti razpravo o ksenofobiji na ravni vsakdanjih pogovorov. Drama je raziskovala in operirala na bazi aktualnega dogajanja v svetu, kjer je ksenofobija vse bolj navzoča in strah pred tujci vedno bolj odkrit. S tem se v

svetu pojavlja čedalje več krivic in kršitev osnovnih človekovih pravic, nestrpnost se veča in sovraštvo do drugačnih od nas je vse bolj navzoče. Omenjeno sovraštvo ni niti prikrito niti položeno med vrstice, temveč je namerno uvrščeno v politični in kulturni sistem ljudi po svetu, ki v strahu pred drugačnim zatirajo, napadajo, izkoriščajo. Ljudje se pod politično propagando in pritiskom obračamo eden proti drugemu in radi pozabljamo, da smo ne glede na jezik, barvo kože ali kulturne razlike vsi vendarle ljudje s pravicami, z dolžnostmi in isto usodo, ki ji ni mar za naše razlike na tem svetu.

3 Viri in literatura

Bergson, Henri. *Laughter: An Essay on the Meaning of the Comic*. Prevedla Cloudesley Brereton in Fred Rothwell, Macmillan, 1911. *Temple of Earth*, templeofearth.com. Dostopano 4. avg. 2026.

Caron, James E. »The Quantum Paradox of Truthiness: Satire, Activism, and the Postmodern Condition.« *Studies in American Humor*, ser. 4, letn. 2, št. 2, 2016, str. 153–181.

Esslin, Martin. »The Theatre of the Absurd.« *The Tulane Drama Review*, letn. 4, št. 4, maj 1960, str. 3–15. *Monoskop*, monoskop.org/images/5/59/Esslin_Martin_1960_The_Theatre_of_the_Absurd.pdf. Dostopano 4. avg. 2026.

Howe, Patricia. »Speaking Names and Empty Domains: Effi Briest and the 'Awful Being'.« *Sprachkunst*, letn. 49, št. 2, 2018, str. 31–46. *Austriaca*, austriaca.at/0xc1aa5572%200x003ae8b8.pdf. Dostopano 4. avg. 2026.

Karas, Jure. »O prevodu Sumljive osebe.« *Gledga: Občasnik Gledališča Koper*, letn. 20, št. 5, oktober 2022, str. 4–5. *Gledališče Koper*, gledalisce-koper.si/wp-content/uploads/2023/09/Gledga_XX5_LD_e.pdf. Dostopano 3. avg. 2026.

Košutnik, Špela. *Primerjava izbranih dramskih del H. Pinterja in M. Zupančiča*. 2010. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, diplomsko delo. *Slov.si*, www.slov.si/dipl/kosutnik_spela.pdf. Dostopano 3. avg. 2026.

Le Bon, Gustave. *Psihologija množic: študija vsakdanjega mišljenja*. Prevedla Anja Radaljac, UMco, 2016.

Orel, Barbara. *Prekinitve s tradicijo v slovenskih uprizoritvenih umetnostih 1966–2006*. 2023. *Monoskop*, monoskop.org/images/9/9b/Orel_Barbara_Prekinitve_s_tradicijo_v_slovenskih_uprizoritvenih_umetnostih_1966-2006_2023.pdf. Dostopano 3. avg. 2026.

Pavis, Patrice. *Dictionary of the Theatre: Terms, Concepts, and Analysis*. Prevedla Christine Schantz, University of Toronto Press, 1998. *Dokumen.pub*, e-ISBN 9781442673908. Dostopano 4. avg. 2026.

Pezdirc Bartol, Mateja. »Fluidnost identitete v dramatiki Matjaža Zupančiča.« *Jezik in slovstvo*, letn. 61, št. 3–4, 2016, str. 109–119. *Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta*, journals.uni-lj.si/jezikinslovstvo/article/view/17724/15035. Dostopano 3. avg. 2026.

Shah, Naureen. »We Documented 1,200+ Actions by ICE. Here's What We Found.« *American Civil Liberties Union*, 16. jul. 2026, www.aclu.org/news/immigrants-rights/we-documented-1200-actions-by-ice-heres-what-we-found. Dostopano 3. avg. 2026.

Sigledal: Slovenski gledališki portal. »Matjaž Zupančič – Geslo.« Portal za uprizoritvene umetnosti, sigledal.org/geslo/Matja%C5%BE_Zupan%C4%8Di%C4%8D. Dostopano 3. avg. 2026.

Toporišič, Tomaž. »Dekonstrukcije nasprotja med reprezentacijo in prezentacijo...« *Amfiteater*, letn. 11, št. 1, 2023, str. 55–104, www.slogi.si/wp-content/uploads/2023/07/Amfiteater_11_1_web.pdf. Dostopano 3. avg. 2026.

U.S. Department of Homeland Security. »Immigration and Customs Enforcement.« 5. maj 2026, www.dhs.gov/topics/immigration-and-customs-enforcement. Dostopano 3. avg. 2026.

Zupančič, Matjaž. »Goli pianist ali mala nočna muzika.« *Sodobnost*, letn. 48, št. 7/8, 2000, str. 1–42. *Digitalna knjižnica Slovenije*, www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-HOMOZHOI. Dostopano 4. avg. 2026.

---. »Oblast, nasilje, manipulacija.« *Sodobnost: revija za književnost in kulturo*, letn. 63, št. 11, 1999, str. 917–931.